

**VILNIAUS UNIVERSITETO TEISĖS FAKULTETO
PRIVATINĖS TEISĖS KATEDRA**

Ingos Bartulienės
V kurso, komercinės teisės
Studijų šakos studentės

**Magistro darbas
TEISMINĖS MEDIACIJOS LIETUVOJE IR UŽSIENYJE
LYGINAMOJI ANALIZĖ**

Vadovė: Doc.dr. Vigita Vėbraitė

Recenzentas: Doc.dr. Simaitis Rimantas

Vilnius
2016

TURINYS

ĮVADAS	3
1 DALIS MEDIACIJOS SAMPRATA IR TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	5
1.1. Mediacijos samprata, pagrindiniai tikslai ir principai	5
1.2. Mediacijos teisinis reglamentavimas.....	8
1.3. Teisminė mediacija kaip viena iš mediacijos formų	10
2 DALIS TEISMINĖS MEDIACIJOS PROJEKTŲ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE LYGINAMOJI ANALIZĖ.....	12
2.1. Teisminės mediacijos projektas Lietuvoje	12
2.2. Teisminės mediacijos projektai užsienio šalyse	15
2.2.1. JAV ir Kanada	16
2.2.2. ES valstybėse narėse.....	18
2.2.2.1. Teisinis mediacijos reglamentavimas.....	18
2.2.2.2. Mediatorių kompetencija.....	27
2.2.2.3. Mediacijos paslaugų finansavimas	37
2.2.2.4. Mediacijos metų priimto susitarimo vykdymas	40
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	42
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	44
SANTRAUKA	49
SUMMARY	50

ĮVADAS

Temos aktualumas. Įvairiose pasaulio valstybėse žmonės aktyviai naudojami taikaus ginčo sureguliuavimo procedūromis, ko rezultatas yra rečiau kreipiamasi į teismą. Tačiau Lietuvoje žmonės vis dar dažniausiai renkasi brangesnes, ilgesnes, labiau varginančias teismines procedūras ir net laimėję bylą jaučiasi nepatenkinti, kadangi daugelyje atvejų procesai jiems yra nesuprantami, per ilgi ir neskaidrus. Tačiau, kad ir kokia nemaloni patirtis teisme, Nacionalinės teismų administracijos statistika rodo, kad civilinių ieškinių vien per praėjusius metus, pirmosios instancijos teisme buvo daugiau negu 200 tūkstančių.

Lietuvoje asmenys spręsdami kilusius konfliktus, taip pat turi galimybę pasinaudoti įvairiomis taikinimo procedūromis. Nuo 2005 metų yra įgyvendinamas teisminės mediacijos projektas, kurios paskirtis yra padėti išspręsti civilinį ginčą taikiai. Tačiau praėjus dešimtmečiui, ši taikinimo procedūra šiai dienai vis dar nesulaukia didelio populiarumo ir sunkiai skinasi kelią Lietuvos teisinėje sistemoje. Nors apie mediaciją ne kartą buvo rašoma įvairiuose leidiniuose, didžiuosiuose internetiniuose portaluose bei kalbama radijo eterijoje, retas bylos dalyvis žino apie šią procedūrą, daugelių atvejų šalys nesupranta kokia yra jos esmė ir kokie privalumai. Proceso dalyviai į mediaciją žvelgia labai santūriai ir ribotai. Tam įtakos turi ir bendras visuomenės nusistatymas, kad tik teismas yra vienintelė institucija, gebanti spręsti tarp šalių iškilusius ginčus. Apie tai byloja ir Nacionalinės teismų administracijos statistika: 2015 metais tik 123 civilinės bylos buvo perduotos spręsti mediacijos būdu¹. Tačiau reikia pastebėti, kad pradėjus vykdyti teisminės mediacijos projektą, per metus šiuo būdu būdavo išsprendžiami vos po kelis ginčus, o pastaraisiais metais teismine mediacija sprendžiamų bylų skaičius auga.

Atsižvelgiant į tokią padėtį, siekiant užtikrinti tolimesnį mediacijos populiarinimą, būtų tikslinga pasinaudoti užsienio valstybių patirtimi, diegiant ir taikant šią taikinimo procedūrą. Šiame magistriniame darbe autorius lygins mediacijos projektus Lietuvoje ir užsienio valstybėse. Bus apžvelgtos JAV ir Kanados šalių patirtis. Bet daugiausia dėmesio bus skiriama Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių teisėkūros apžvalgai, atsižvelgiant į tai, kad ES valstybėse narėse galioja Direktyva, kuri nustato bendrus valstybėms narėms mediacijos reguliavimo civilinėse ir komercinėse bylose pagrindus, Europos Tarybos valstybės narėse vadovaujamosi Europos Tarybos

---

¹ 2016 m. kovo 2d. Teisminės mediacijos komisijos 2015 m. veiklos ataskaita Nr.3R-476. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 31 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>

rekomendacijomis mediacijos srityje, taigi mediacijos teisinio reguliavimo pagrindai šiose valstybėse yra panašūs.

Atliekant ES valstybių narių mediacijos projektų analizę bus pateikta informacija apie mediacijos teisinį reglamentavimą, kuri apims tokius aspektus, kaip mediacijos privalomumą, kokiose srityse mediacijos procedūra taikoma, procesinės ir kitokios priemonės, kuriomis ginčo šalys yra skatinamos rinktis mediaciją vietoje teismo proceso. Antra, apie mediatoriams keliamus kvalifikacinius reikalavimus bei mediatorių rengimo organizavimą. Trečia, apie mediacijos finansavimą. Ketvirta, apie mediacijos metu priimto susitarimo vykdymą.

Magistrinio baigiamojo darbo **objektas** – teisminės mediacijos projektai Lietuvoje ir užsienio šalyse.

Magistrinio baigiamojo darbo **tikslas** – išanalizuoti, palyginti bei įvertinti vykdomus mediacijos projektus Lietuvoje ir užsienio šalyse. Tikslui pasiekti magistriniame baigiamajame darbe keliami šie **uždaviniai**:

1. Remiantis moksline literatūra ir aktualiais teisės aktais aptarti mediacijos esmę, pagrindinius principus, galimas formas, jos tarptautinius reglamentavimo šaltinius.
2. Apžvelgti mediacijos projekto Lietuvoje raidą, teisinį reglamentavimą ir pasiektus rezultatus.
3. Išanalizuoti mediacijos projektus Lietuvoje ir užsienio valstybėse. Atskleisti jų pranašumus, skirtumus ir ypatumus.

Magistrinio baigiamojo darbo **metodai**. Analizuojant nagrinėjamą temą ir pateikiant darbo išvadas, taikomi aprašomasis, analizės, lyginimo ir apibendrinimo metodai.

Naudojant aprašomąjį metodą, šio darbo autorius atskleis mediacijos sampratą, raidą ir ypatybes.

Magistriniame darbe taikomas nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų, mokslinės literatūros, artimos pasirinktai šio darbo temai, analizės metodas.

Pasitelkiant lyginimo metodą, aprašoma skirtingų valstybių patirtis, vykdant mediacijos projektus.

Taip pat taikomas apibendrinimo metodas, darant išvadas tiek atskiro skyriaus, tiek ir darant bendras viso magistrinio darbo išvadas.

Svarbiausi šaltiniai. Šiame darbe vadovautasi tarptautiniais ir nacionaliniais teisės aktais, Lietuvos teisės specialistų publikacijomis, monografijomis, taip pat užsienio ir Lietuvos praktika, kitais šaltiniais. Pagrindiniu šaltinių atskleidžiant mediacijos sampratos turinį, aprašant šios taikinimo procedūros tikslus ir uždavinius, buvo Natalijos

Kaminskienės ir grupės autorių išleistas vadovėlis „Mediacija“. Užsienio šalių mediacijos projektų analizei buvo svarbi Europos parlamento Teisės komiteto atlikta studija: „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU).

1 DALIS MEDIACIJOS SAMPRATA IR TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

1.1. Mediacijos samprata, pagrindiniai tikslai ir principai

Pirmosios tradicinės mediacijos apraiškos, daugiau prieš du tūkstančių metų pastebėtos senovės Kinijoje ir Japonijoje, kur šis procesas buvo naudojamas ne kaip valstybės kontroliuojamo ginčo sprendimo proceso alternatyva, o kaip pirminis ir pagrindinis ginčų sprendimo būdas. Taip pat reikia pažymėti, kad mediacijos šaknys siekia beveik visas kultūras, įskaitant judaizmą, krikščionybę, islamą, induizmą, budizmą².

Šiuolaikinė arba moderni mediacija, vystėsi XX amžiaus antroje pusėje, pirmiausia anglosaksų teisės tradicijos šalyse – JAV, Australija, Anglija, netruko paplsti Europos ir Azijos šalyse, patvirtindama savo universalumą ir tinkamumą bet kokios teisinės ar institucinės sistemos šaliai³. Pažymėtina, kad pastarąjį dešimtmetį ginčų sprendimas mediacijos būdu tapo ypač populiarus. Šis procedūra, dėl savo universalumo ir lankstumo sėkmingai naudojama sprendžiant daugelį ginčų tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuje. Mediacija pasaulyje plačiai naudojama sprendžiant šeimos, komercinius, vartotojų ir verslininkų, darbo ir daugelių kitų ginčų, taip pat ir baudžiamos teisės srityje, inicijuojant aukos ir nusikaltėlio dialogą.

Bendriausia prasme, mediaciją galima būtų apibūdinti, kaip ginčo sprendimo procedūrą, kurios metu kilusį ginčą tarp šalių bandoma taikiai išspręsti vieno ar kelių mediatorių pagalba. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/52/EB, priimtoje 2008 m. gegužės 21 d. „Dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komerciniuose bylose aspektų“⁴, ši procedūra apibūdinama, kaip struktūrinis procesas, kai dvi ar daugiau ginčo šalių savanoriškai stengiasi pačios susitarti dėl jų ginčo sprendimo padedant mediatoriui. Taip pat nurodoma, kad šį procesą gali inicijuoti kiek pačios ginčo šalys, tiek gali būti pasiūlytas ar nurodytas pradėti teismo.

Analizuojant pateiktus apibrėžimus galima išskirti šias pagrindines mediacijos savybes: pirma, ginčo išsprendimo teisė ir ginčo sprendimo proceso kontrolė priklauso ginčo šalims, kurios veda derybas ir siekia abiem pusėms naudingo ginčo sprendimo. Antra, ginčo sprendimo procese ginčo šalims talkina trečiasis nepriklausomas asmuo – mediatorius, neturintis įgalinimų versti šalis priimti ginčo sprendimą arba pats priimti

---

²MILAŠIUS, T. Mediacija kaip alternatyvus ginčų sprendimo būdas. *Teisė*, 2007, p.45

³KAMINSKIENĖ, Natalija. *Alternatyvus civilinių ginčų sprendimas*. Vilnius: Registrų centras, 2011, p.123

⁴2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva Nr. 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. OL, 2008. L136. p.3-8

šalims privalomą ginčo sprendimą⁵. Pagrindinė mediatoriaus užduotis – padėti šalims derybose.

Kaip ir kiekvienoje procedūroje, mediacijoje siekiama tam tikrų rezultatų. Vienas iš mediacijos procedūrų tikslų – taikus ginčo išsprendimas suderinus ginčo šalių pozicijų ir interesų skirtumus. Tokiu ginčo išsprendimu yra siekiama patenkinti visų ginčo šalių interesus ir padaryti galutinį ginčo išsprendimą kūrybingesnį bei nepriklausomą nuo netikėtumų, kurie gali ginčo šalių laukti teismo procese⁶. Iš esmės, šalys gali sudaryti bet kokią, abiem pusėms priimtina taikų susitarimą. Tačiau jis turi būti galimas pagal šalyje galiojančią teisę. Ar bus pasiektas pagrindinis mediacijos tikslas, priklauso tik nuo šalių, nuo jų noro bendradarbiauti, nusiteikimo, spręsti kilusią problemą. Taip pat skiriamas ir efektyvumo tikslas, pagal kurį mediacija turi sumažinti krūvį teismams, bylinėjimosi išlaidas ginčo šalims, taip pat ir išlaidas, skirtas išlaikyti valstybinius teismus bei turi sumažinti laiką, skiriamą vieno ginčo išsprendimui⁷. Tačiau jeigu taikiai išspręsti ginčą pasiekti nepavyksta, mediacijai keliamas kitas tikslas – pasiekti ginčo šalių, ginčytinų klausimų išgryninimą, nesutarimų priežasčių ir pasekmių išaiškinančią, o tai būtų naudinga, jeigu ginčo šalys apsispręstų toliau ginčą perduoti nagrinėti teisme⁸.

Kaip ir kiekvienas procesas, mediacija turi keletą esminių taisyklių, kurių privaloma laikytis kiekvieno mediacijos proceso metu. Šios taisyklės yra mediacijos principai, kurių taikymas ir sudaro mediacijos esmę. Literatūroje išskiriama daug mediacijos principų, bet šiame darbe apžvelgsime tik pagrindinius.

Savanoriškumo principas – reiškia, kad šalys mediaciją renkasi ir joje dalyvauja savanoriškai. Taip pat šis principas užtikrina šalims galimybę bet kada pasitraukti iš mediacijos proceso ir tęsti ginčo sprendimą teisme. Savanoriškumas taip pat taikomas ir mediatoriui. Jis turi savanoriškai sutikti atlikti mediaciją, taip pat matydamas, kad ginčo šalys pažeidžia esmines mediacijos taisykles ar principus, ir manydamas, jos esant tokiems pažeidimams mediacija toliau negali būti vykdoma, mediatorius yra laisvas atsisakyti vykdyti mediaciją⁹. Tačiau reikia pažymėti, kad šis principas nėra absoliutus. Jo išimtis sudaro teisminė privalomoji mediacija, kuomet šalys gali būti įpareigosos dalyvauti mediacijos procedūroje galiojančių teisės normų.

Mediatoriaus nešališkumo, neutralumo principas – nustato mediatoriaus pareigą visais atvejais ginčo šalių atžvilgių veikti nešališkai, visiškai vienodai ir vengti

---

⁵KAMINSKIENĖ, Natalija. *Alternatyvus civilinių ginčų sprendimas*. Vilnius: Registrų centras, 2011, p.123

⁶KAMINSKIENĖ, N. *et.al.*. *Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, p.9

⁷Vėbraitė, V. Šalių sutaikymas civiliniame procese. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai: Teisė(01 S). Vilnius, 2009. p.154

⁸KAMINSKIENĖ, N. *et.al.*. *Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas p.10

⁹*Ibid*, p.7-8

asmeniškumų. Svarbu yra tai, kad neutralumas, neturėtų būti suprantamas, kaip tarpininko nesuinteresuotumas taikinamojo tarpininkavimo proceso baigtimi. Priešingai, tarpininko pareiga ir vienas iš pagrindinių uždavinių yra siekti padėti šalims konstruktyviai bei taikiai išspręsti ginčą¹⁰. Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad mediatorius nesidera kartu su šalimis ir nepriima sprendimo, privalomo šalims, jis tik moderuoja konfliktą, padeda šalims derėtis vienai su kita ir koncentruotis ties konflikto objektu. Dar vienas mediatoriui keliamas reikalavimas – atskleisti visas aplinkybes, kurios gali sąlygoti arba gali būti laikomos, kaip sąlygojančios, jo nepriklausomumą arba gali sukelti interesų konfliktą. Atskleidimo pareiga tęsiasi per visą procesą¹¹.

Konfidencialumo principas – jo laikymasis užtikrina visiems mediacijos dalyviams, kad bet kokia jos metu atskleista informacija ar atlikti veiksmai nebus pavišinti ar panaudoti prieš šių santykių dalyvius teisme, jeigu mediacijos procedūra būtų nesėkminga. Tai sąlygoja mediacijos patrauklumą negu teismo procesas, kuris grindžiamas viešumo principu ir visi sprendimai jame skelbiami viešai. Konfidencialiais laikomi ir mediacijos dokumentai, išskyrus tuos, dėl kurių šalys sutiko, kad jie gali būti viešinami ar panaudoti šalių nustatytais atvejais ir sąlygomis. Taip pat šis principas laiduoja mediatoriaus nešališkumą, nes iš jo negali būti reikalaujama liudyti apie aplinkybes, kurias jis sužinojo mediacijos metu. Jis gali tik patvirtinti, ar ginčo šalys dalyvavo teismo mediacijos procese, ar sutarimas buvo pasiektas¹². Taigi, kaip matome iš pateiktos informacijos, konfidencialumo laikymosi pareigos yra susaistyti tiek ginčo šalys, tiek ir mediatorius.

Atkreiptinas dėmesys, kad teisės aktai numato tam tikrus atvejus, kai mediacijos metu sužinota informacija gali būti atskleista trečiajai šaliai. Europos Parlamento ir tarybos direktyvoje 2008/52/EB „Dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų“, numatyti šie atvejai: kuomet, tai būtina dėl viršenybę turinčių atitinkamos valstybės narės viešosios politikos interesų arba kai atskleisti mediacijos būdu pasiekto susitarimo turinį būtina, kad tas susitarimas būtų įgyvendintas ar privalomai vykdomas. Šioje direktyvoje yra įtvirtinta galimybė valstybėms narėms nesilaikyti šių išvardintų išimčių, jeigu jos mediacijos konfidencialumą nori užtikrinti labiau, negu numatyta direktyvoje.

---

¹⁰Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas *Valstybės žinios* .2008, Nr. 87-3462, 2.5 str.

¹¹Europos mediatorių elgesio kodeksas. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 26 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_lt.pdf, 2.1 str.

¹²2011 m. balandžio 29 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-53 (7.1.2) „Dėl Teismų tarybos 2005 m. gegužės 20d. Nr. 13P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto“ pakeitimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://old.teismai.lt/lt/teismu-savivalda/nutarimai/?archive=1&type=0&from=940>, 7.2 str.

Šalių lygiateisiškumo principas – reiškia, kad procedūros metu, šalys turi tokias pat procesines teises teikti paaiškinimus dėl ginčo dalyko ir kitų su mediacija susijusių formalumų.

Apibendrinant, galima teigti, kad mediacija yra tam tikra konflikto sprendimo procedūra, kurios metu, kontroliuojant trečiojo asmens – mediatoriaus, ginčo šalys skatinamos spręsti tarp jų kilusį ginčą, bendradarbiauti ir išlaikyti savo tikrąsias mintis ir lūkesčius. Mediacijos procedūros tikslas – pasiekti tokį sprendimą, kuris tenkintų abiejų pusių interesus ir lūkesčius, kas sąlygotų tarp šalių egzistuojančių santykių išsaugojimo ir vystymo galimybę.

1.2. Mediacijos teisinis reglamentavimas

Prie tarptautinių teisės šaltinių, reglamentuojančius mediacijos procedūrą, priskiriamas 2012 m. Jungtinių Tautų priimtas Efektyvios mediacijos vadovas¹³. Šiame dokumente mediacija įvardijama kaip vieną veiksmingiausių konfliktų prevencijos sureguliuavimo ir išsprendimo priemonių, pabrėžiama valstybių pasirengimo taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) procesams reikšmė, atskleidžiamas mediacijos principų turinys, taikos sutarčių kokybės užtikrinimas ir kt.

Prie tarptautinių teisės šaltinių priskiriamas ir Pavyzdinis tarptautinio komercinio sutaikymo įstatymas¹⁴ Šio dokumento priėmimo tikslas yra reguliuoti tarpininkavimą tarp šalių, kurių verslo vieta yra skirtingose valstybėse arba ginčo dalykas ar prievolė yra labiau susiję su kita valstybe nei ginčo šalių verslo vieta.

Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacijose yra išdėstyti pagrindiniai ir esminiai taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) principai. Vienos iš svarbiausių rekomendacijų mediacijos srityje būtų: Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1981 m. gegužės 14 d. rekomendacija Nr. R(81)7 „Dėl priemonių, palengvinančių galimybes naudotis teisingumo sistema“, kurioje nurodoma, kad būtina imtis priemonių, jog būtų skatinamas šalių sutaikinimas ir taikos sutarties sudarymas prieš pradėdant teismo procesą arba teismo proceso metu. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1986 m. rugsėjo 16 d. rekomendacijoje Nr. R(86)12 „Dėl priemonių, leidžiančių užkirsti kelią pernelyg dideliam

---

¹³2012 m. Jungtinių Tautų Efektyvios mediacijos vadovas (United Nations Guidance for Effective Mediation), 2012 [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 26]. Prieiga per internetą: <<http://www.un.org/wcm/webdav/site/undpa/shared/undpa/pdf/UN%20Guidance%20for%20Effective%20Mediation.pdf>

¹⁴2002 m. lapkričio 19d. Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisijos (Uncitral) taikinimo procedūros taisyklės. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 26]. Prieiga per internetą: <http://www.uncitral.org>

darbo krūviui teismuose arba sumažinti jį“ siūloma sprendžiant ginčus skatinti draugiškus susitarimus tiek teismo proceso metu, tiek iki teismo ginčo nagrinėjimo, tam sukuriama reikiama taisyklė. Taip pat svarbi Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1998 m. sausio 21 d. rekomendacija Nr. R(98)1 „Dėl šeimos mediacijos“. Šiame dokumente valstybės raginamos taikyti ir skatinti taikinamąjį tarpininkavimą šeimos bylose. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1999 m. rugsėjo 15 d. rekomendacija Nr. R(99)19 „Dėl mediacijos baudžiamosiose bylose“ yra skatinamas taikinamasis tarpininkavimas (mediacija) baudžiamosiose bylose. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2002 m. rugsėjo 18 d. rekomendacijoje Rec (2002)10 „Dėl mediacijos civilinėse bylose“ išdėstyti esminiai taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) civilinėse bylose organizavimo ir vykdymo principai, skatinamas taikinimo tarpininkų (mediatorių) mokymas, konfidencialumo principo užtikrinimas, informacijos apie taikinamąjį tarpininkavimą (mediaciją) sklaida ir kt. Nurodytoje rekomendacijoje be visa ko pabrėžiama, kad šalims pasinaudojus taikinamuoju tarpininkavimu (mediacija) bet kuriuo atveju turi būti užtikrinama prieiga prie teismo, kaip pagrindinės asmenų teisių gynimo institucijos.

Pagrindinis ES teisės aktas, skirtas reglamentuoti taikinamąjį tarpininkavimą (mediaciją), yra 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB „Dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų“. Direktyvos 1 straipsnyje įvardijamas pagrindinis šio dokumento tikslas – sudaryti geresnes alternatyvaus ginčų sprendimo galimybes ir propaguoti taikų ginčų sprendimą skatinant naudoti mediaciją bei užtikrinant subalansuotą mediacijos ir teismo proceso ryšį. Šiame dokumente numatytos mediacijos kokybės užtikrinimo priemonės, akcentuojama Europos mediatorių elgesio kodekso svarba, numatytos taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) skatinimo priemonės bei skatinama informacijos apie taikinamąjį tarpininkavimą (mediaciją) sklaida.

Mediacijos reglamentacijai svarbi Europos Komisijos paskelbta „Žalioji knyga“¹⁵ dėl alternatyvių civilinių ir komercinių ginčų sprendimo būdų. Šis dokumentas apibendrina alternatyvių ginčų sprendimų būklę Europoje, bei pateikė konsultacijas dėl tarpininkavimo skatinimo galimybių, taip pat nurodė gaires, kaip reikėtų užtikrinti alternatyvių ginčų sprendimo metodų populiarinimą, tarpininkų rengimą, konfidencialumo užtikrinimą bei kitus svarbius dalykus.

---

¹⁵2002 m. balandžio 19 d. Europos Komisijos „Žalioji knyga“ dėl alternatyvių ginčų sprendimo būdų civilinėse ir komercinėse bylose. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 15d.] Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/green-papers/index_lt.htm

Kitas svarbus dokumentas, susijęs su mediacija, yra Europos Komisijos parengtas Europos mediatorių elgesio kodeksas (2004 m.)¹⁶, nustatantis bendrus mediatorių veiklos principus. Nors šis kodeksas ir nėra teisiškai įpareigojantis ES teisės aktas, tačiau jis buvo priimtas ir patvirtintas daugelio mediacijos organizacijų bei pačių mediatorių. Europos mediatorių kodeksas tapo mediatorių vertybių ir minimalių mediacijos standartų pagrindu¹⁷.

Apibendrinant, galima teigti, kad visų aukščiau išvardytų dokumentų priėmimo tikslas buvo atkreipti valstybių dėmesį į problemas, kurių sprendimui galėtų būti platus mediacijos taikymas ir jos plėtros rėmimas. Labai svarbus Europos Tarybos rekomendacijų aspektas buvo mediacijos, kaip ginčų sprendimo priemonės, labiausiai užtikrinančios žmogaus teises, stiprinimas Europos Tarybos valstybėse narėse¹⁸.

1.3. Teisminė mediacija kaip viena iš mediacijos formų

Teisinėje literatūroje alternatyvias ginčų sprendimo procedūras, prie kurių priskiriama ir mediacija, siūloma skirstyti į teismines ir neteismines, atsižvelgiant į tai, ar galimybė pasinaudoti atitinkama teisine procedūra sietina su sąlyga, kad konkretaus ginčo šalys turi būti inicijavusios teismo procesą¹⁹.

Neteisminė mediacija yra neatsiejamai susijusi su mediacijos samprata bendrąja prasme, todėl galima teigti, kad neteisminės mediacijos sąvoka, pagrindiniai jos požymiai bei principai atskleisti šio darbo pirmame skyriuje. Toliau bus nagrinėjama teisminės mediacijos sąvoka.

Teisminė mediacija bendriausia prasme, gali būti apibrėžta, kaip procedūra, kurios metu teismo paskirtas ar rekomenduotas mediatorius padeda šalims pasiekti kompromisinį susitarimą teismo nustatytais klausimais. Iš šio pateikto apibrėžimo galima išskirti šiuos pagrindinius mediacijos požymius- kadangi jau yra teisminis ginčas teisme, teisminė mediacija yra neatsiejamai susijusi su tam tikru teismo vaidmeniu (skiriant mediatorių, nustatant klausimus, perduodamus mediacijai ar netgi inicijuojant pačios mediacijos taikymą), mediacija atliekama neutralaus mediatoriaus. Teisminės mediacijos, kaip ir bendrai mediacijos, pagrindinis tikslas – taikus ginčo išsprendimas, šalims pasiekiant kompromisinį susitarimą²⁰.

---

¹⁶Europos mediatorių elgesio kodeksas. [interaktyvus; žiūrėta 201 m. lapkričio 26 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_lt.pdf

¹⁷KAMINSKIENĖ, N. *et.al.*. *Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas. p.196

¹⁸*Ibid*, p. 195

¹⁹*Ibid*, p. 222

²⁰*Ibid*, p. 231

Teisminės mediacijos atveju, mediatoriumi gali būti tiek teisėjai ar kitas teismo personalo atstovas, tiek ir bet kuris kitas nešališkas asmuo. Šalims sutikus spręsti ginčą taikiai, teisėjas atideda bylos nagrinėjimą ir nustato tikslų kito posėdžio laiką tuo apibrėždamas mediacijos laiką.

Teisminei mediacija būdingi bendrieji mediacijos principai, tačiau jų turinys šiek tiek skiriasi, atsižvelgiant į jos prigimtį bei teismo dalyvavimą inicijuojant ir vykdant teisminę mediaciją.

Teisminė mediacija taip pat gali būti skirstoma į privalomą ir neprivalomą (savanorišką). Privalomos teismo mediacijos atveju, teismas įpareigoja šalis bandyti kilusi ginčą spręsti taikant mediaciją. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad tokia privalomą mediacija negali būti taikoma visiems teisiniams ginčams. Dažniausiai tam tikros valstybės teisės aktai nustato privalomą teisinę mediaciją tik kai kurių kategorijų teisiniuose ginčiuose (pvz. šeimos, darbo bylose), taip pat suteikia teismui diskrecijos teisę spręsti, kada taikyti privalomą teisinę mediaciją.

Apie neprivalomą (savanorišką) teisminę mediaciją kalbama tuomet, kai ginčo šalims, gavus pasiūlymą spręsti kilusį ginčą taikant mediaciją, paliekama teisė pasinaudoti šia galimybe.

Apibendrinant, galime teigti, kad pagrindinis mediacijos skirstymo į teisminę ir neteisminę kriterijus yra aplinkybė, ar ginčo šalys, norėdamos pasinaudoti atitinkama mediacijos forma turi būti inicijavusios teismo procesą²¹. Jeigu norint pasinaudoti mediacija reikia kreiptis į teismą, tai tokiu atveju bus teismine mediacija. Jeigu į teismą kreiptis nereikalaujama, tuomet tai bus neteisminės mediacijos modelis.

---

²¹KAMINSKIENĖ, N. *et.al.* *Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas. p.222

2 DALIS TEISMINĖS MEDIACIJOS PROJEKTŲ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE LYGINAMOJI ANALIZĖ

2.1. Teisminės mediacijos projektas Lietuvoje

Nuolat didėjantis bylų skaičius, didelės išlaidos ir sprendimų priėmimo vilkinimas, augantis poreikis greitai ir efektyviai spręsti ginčus, sąlygojo mediacijos, kaip alternatyvaus ginčų sprendimo būdo, atsiradimą Lietuvoje. Kaip ir daugelyje kitų civilinės teisės tradicijos valstybių, pirmiausia aktyviausiai pradėta taikyti teisminė mediaciją ir šis procesas prasidėjo nuo teisminės bazės sukūrimo²².

Lietuvos Respublikos Teisėjų taryba 2005 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 13P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto“ patvirtino Teisminės mediacijos taisyklės, o taip pat bandomojo teisminės mediacijos projekto įgyvendinimo koordinavimui ir jo rezultatų vertinimui darbo grupę. Šio bandomojo mediacijos projekto esmę sudarė teisminės mediacijos civilinėse bylose sistemos sukūrimas ir veiklos išbandymas Vilniaus miesto 2 apylinkės teisme. Buvo išskirti pagrindiniai tikslai – sudaryti sąlygas šalims civiliniame procese veiksmingiau pasiekti socialinę taiką, paskatinti atkuriamojo teisingumo plėtrą Lietuvoje, įvertinti teisminės mediacijos priimtinumą Lietuvos visuomenėje, spartinti bylų nagrinėjimo procesą, bei didinti ginčų sprendimo efektyvumą. 2007 m. Teisėjų Taryba savo nutarimu pratęsė šio projekto vystymą ir pradėjo jo plėtrą į kitus teismus²³.

Kuriant teisminės mediacijos projektą Lietuvoje buvo pasinaudota Kanados Kvebeko apeliacinio teismo ir Liublianios apygardos teismo projektais. Siekdami skatinti mediacijos plėtrą, projekto rengėjai vadovavosi "švelnaus" teisinio reguliavimo metodu. Teisminės mediacijos procedūra taikoma laisva šalių valia, tai reiškia, kad šalys nėra saistomos pareigos dalyvauti tokioje procedūroje ar pasiekti susitarimą. Pati mediacijos procedūra atliekama teisme, taikiai tarpininkaujant mediatoriui. Teisminės mediacijos taisyklės pirmiausiai nustatė, kad mediatoriumi galėjo būti teisėjas ar teisėjo padėjėjas, įtraukti į teismo mediatorių sąrašą. Vėlesni mediacijos taisyklių pakeitimai leido mediatoriais būti ir asmenims, turintiems reikiamą kvalifikaciją ir įrašytiems į teismo mediatorių sąrašą. Ginčą išspręsdus, sudaroma taikos sutartis, tuo tarpu nepasiekus kompromiso, bylos nagrinėjimas tęsiamas toliau teisme.

---

²²KAMINSKIENĖ, N. *et.al.* *Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas.p.248

²³2007 m. sausio 29 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-53 5(7.12) „Dėl Teismų tarybos 2005 m. gegužės 20d. Nr. 13P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto“ pakeitimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://old.teismai.lt/lt/teismusavivalda/nutarimai/?archyve=1&type=0&from=1840>.

2008 m. liepos 15 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas²⁴, kuris sudarė galimybes taikyti tiek teisminę, tiek ir neteisminę mediaciją, buvo nustatytos pagrindines civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo sąlygos ir jo taikymo teisinės pasekmės. 2011 m. minėtas įstatymas buvo pakeistas, išplėtus jo taikymo sritį ne tik nacionaliniams, bet ir tarptautiniams ginčams, taip pat buvo įtraukta rekomendacija mediatoriams vadovautis Europos mediatorių elgesio kodekso nuostatomis. Leista mediacijos metu ginčo šalių susitarimu naudoti informacines ir elektroninių ryšių technologijas. Be to, įstatyme buvo įtvirtinta, kad ne tik sutrumpinti, bet ir bet kurie terminai yra stabdomi mediacijos procedūros atlikimo laikui²⁵.

Įgyvendinant siekį įtvirtinti teismo civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo reguliavimą įstatymu, 2011 m. birželio 21 d. buvo pakeistas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 231 straipsnio 1 dalis ir išdėstytas sekančiai: "Teismas, parengiamojo teismo posėdžio metu nustatęs ginčo esmę, pasiūlo šalims pasiekti priimtina abiem šalims susitarimą ir sudaryti taikos sutartį. Teismas imasi priemonių šalims sutaisyti. Šalių prašymu arba sutikimu, laikantis Teisėjų tarybos nustatytos tvarkos, gali būti vykdomas teisminis taikinamasis tarpininkavimas. Taikinimo tarpininkas negali dalyvauti nagrinėjant bylą iš esmės". Taip pat Civilinio proceso kodeksas buvo papildytas nuostatomis, garantuojančiomis mediatorių imunitetą nuo apklausos civiliniame procese dėl aplinkybių, sužinotų iš mediacijos procedūros (189 straipsnio 2 dalies 5punktas), taip pat draudimu naudoti duomenis, gautus mediacijos procedūros metu, kaip įrodymais civiliniame procese (177 straipsnio 5 dalis).

2014 m. rugsėjo 26 d. Teisėjų taryba patvirtino naujas Teisminės mediacijos taisykles²⁶, Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašą. Teisminės mediacijos komisijos nuostatus²⁷, kurie įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. Naujose taisyklėse nustatyta, kad mediacija gali vykti ne tik teismo patalpose, bet ir kitose vietose, taip pat nuspręsta atsisakyti mediacijos sesijos trukmės apibrėžimo – procesai gali trukti tiek, kiek reikia, kol bus pasiektas norimas rezultatas ir šalys ras abipusiai priimtina sprendimą, tačiau ne vėliau kaip iki teismo nutartyje nustatyto kito civilinės bylos posėdžio. Taisyklėse įtvirtinta teisėjo teisė pačiam perduoti bylą teismo

---

²⁴Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. *Valstybės žinios* 2008 Nr. 87-3462

²⁵KAMINSKIENĖ, N. *et.al.* *Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas.p.211

²⁶2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-122-(7.1.2) „Dėl teisminės mediacijos taisyklių patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>

²⁷2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-123-(7.1.2) „Dėl teisminės mediacijos komisijos nuostatų patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>

mediatoriui – iki šiol tokia teisė turėjo tik teismo pirmininkas. Taip pat nustatyta, kad šalių sutikimu teismo mediatoriumi gali būti skiriamas ir teisėjas, nagrinėjantis civilinę bylą.

Be to, 2015 m. sausio 1 d. savo veiklą pradėjo vykdyti 2014 m. spalio 31 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-133-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos komisijos sudarymo“ sudaryta Teisminės mediacijos komisija, pakeičianti bandomojo teisminės mediacijos projekto įgyvendinimo koordinavimui ir jo rezultatų vertinimui darbo grupę.

Iš aukščiau pateiktos informacijos, darytina išvada, kad Lietuvos valstybė yra sukūrusi pakankama teisinę bazę ir teismų sistemą, kuri padeda išspręsti ginčus taikiai, net ir tuomet, kai teisme iškelta civilinė byla. Tačiau, nepaisant visų skatinimo veikslių, teisminė mediacija Lietuvos Respublikoje nėra populiarė. Nacionalinės teismų administracijos duomenimis, 2010-2014 m. Lietuvos teismuose 135 civilinės bylos buvo perduotos nagrinėti teisminės mediacijos būdu (iš jų - tik 27 pavyko baigti taikos sutartimis)²⁸. 2015 m. padėtis šiek tiek pagerėjo, ir spręsti ginčą teisminės mediacijos būdu buvo perduotos 132 bylos, iš kurių 39 buvo baigtos pasirašant taikos sutartį²⁹.

Reikia pastebėti, kad atsižvelgiant į tokią padėtį, 2015 metais buvo paruošta nauja mediacijos sistemos plėtros koncepcija³⁰, kurioje buvo pasiūlyta eilė šiuo metu esamo mediacijos reglamentavimo pakeitimų. Kaip pasekmė, šiuo metu Lietuvos Respublikos Seimui pateikta nauja Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr.X-1702 redakcija³¹, kurioje numatyta nemažai pakeitimų ir papildymų. Toliau trumpai bus paminėti tik pagrindiniai iš jų.

Pirmiausiai reikia pastebėti, kad terminas „taikinamasis tarpininkavimas“ pakeičiamas tarptautiniu žodžiu „mediacija“.

Pagal naują įstatymo redakciją, mediacijos paslaugas, kurios būtų teikiamos valstybės organizuojamuose projektuose ar apmokamos iš valstybės lėšų, galės teikti tik tie asmenys, kurie yra įrašyti į mediatorių sąrašą. Siūloma sudaryti vieną bendrą mediatorių sąrašą, jame nurodant mediatorių specializacijas bei veiklos teritorijas. Taip pat, įstatymo projekte, numatoma galimybė asmenims, kuriems pagal ES valstybės narės

²⁸Statistika pagal nacionalinės teismų administracijos informaciją. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>

²⁹2016 m. kovo 2d. Teisminės mediacijos komisijos 2015 m. veiklos ataskaita Nr.3R-476. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 31 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>

³⁰2015 m. rugsėjo 17 d. Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro įsakymas Nr. 1R-268 „Dėl taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtros koncepcijos patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 14 d.] Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1de59bf05d7211e5beff92bd32ec99a1?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=3ce8d270-b3bb-4919-871e-26c9a46edb>

³¹Lietuvos respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymo projektas.). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.] Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/941e41c0fb0411e5bf4ee4a6d3cdb874?jfwid=-sxzzl71ev>

ar Europos ekonominės erdvės valstybės teisės aktus tos valstybės kompetentinga institucija yra suteikusi teisę teikti mediacijos paslaugas, neribojama laisvė Lietuvoje laikinai teikti mediacijos paslaugas. Mediatorių sąrašą būtų pavesta administruoti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai. Teisėjų tarybai, siūloma palikti funkciją atrinkti teisėjus, kurie turėtų būti įtraukti į bendrą mediatorių sąrašą.

Šiek tiek pakeisti ir reikalavimai asmenims, siekiantiems būti įtrauktiems į minėta sąrašą: padidintas mokymų mediacijos tema minimalus kiekis valandų, bei nustatyta pareiga išlaikyti specialų kvalifikacinį egzaminą. Taip pat įstatyme atskleistas neprikaištingos reputacijos reikalavimo turinys. Naujas reikalavimas - mediatoriams, esantiems sąrašė, nuolat kelti turimą kvalifikaciją ir kas penkerius metus pateikti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai kvalifikacijos kėlimą įrodančius dokumentus. Be to, naujoje siūlomoje įstatymo redakcijoje, nustatyti mediatorių drausminės atsakomybės ir išbraukimo iš mediatorių sąrašo pagrindai.

Siūloma nustatyti privalomą mediaciją tokiose civilinėse bylose: šeimos ginčiuose, ginčiuose dėl nedidelių sumų bei kitais įstatymų nustatytais atvejais. Privaloma mediacija būtų apmokama iš valstybės biudžeto lėšų tik tais atvejais, kai mediatorių parinkimą administruotų Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba. Numatoma, kad būtų apmokamos tik keturios valandos ir jei per šį laiką galutinis susitarimas dėl taikaus ginčo sprendimo dar nebūtų pasiektas, ginčo šalys galėtų toliau savanoriškai tęsti mediaciją savo lėšomis.

2.2. Teisminės mediacijos projektai užsienio šalyse

Šiuolaikinės mediacijos šaknys susiformavo 7-ajame ir 8-ajame dešimtmečiais Jungtinėse Amerikos Valstijose (toliau – JAV) ir Kanadoje. Dešimtmečiu vėliau mediacija pasiekė Vakarų Europą. Labiausiai mediacija taikoma Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose bei Italijoje³². Lietuvoje, kaip jau minėta, mediacijos projektas vykdomas dešimtmetį, tačiau ši taikinimo procedūra šiai dienai vis dar nesulaukia didelio populiarumo ir sunkiai skinasi kelią Lietuvos teisinėje sistemoje. Todėl šio darbo autorės manymu, būtų prasminga ir naudinga apžvelgti užsienio šalių

---

³²2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

mediacijos diegimo ir taikymo patirtį, kad galėtumėme perimti jų geriausius pasiekimus šioje srityje.

2.2.1 JAV ir Kanada

Šiuolaikinės medicijos lopšį mokslininkai tradiciškai laiko Jungtines Amerikos Valstijas (toliau – JAV), kur 1913 m. buvo įkurtas Darbo departamentas, šio departamento sekretoriui priskiriant ir mediatoriaus funkcijas. Tačiau platesnio masto medicijos ekspansija pasireiškė tik daugiau kaip po pusės amžiaus (1970-1980 m.)³³. Mediciją JAV taikoma įvairiose teisės srityse kylančiose ginčuose: komerciniuose, mokestiniuose, darbo ginčuose, ginčuose su viešąja administracija bei daugelyje kitų.

1990 m. JAV Kongresas priėmė Civilinės justicijos reformos (angl. Civile Justice Reform Act) ir Administracinių ginčų sprendimo (angl. Administrative Disputes Resolution Act) aktus, kurie paskatino greičiau diegti ginčų sprendimo priemones federalinėse apygardose ir įpareigojo valdžios agentūras kurti ir įgyvendinti planus, skatinančius alternatyvaus ginčų sprendimo procedūrų taikymą³⁴.

Šiai dienai JAV galioja per 2500 teisės aktų, daugiau ar mažiau reglamentuojančių mediciją ar atskirus jos aspektus. Atskirose valstijose galiojantys teisės aktai skirtingai reglamentuoja tokius dalykus kaip medicijos sąvoka, sprendžiamų ginčų pobūdis, sąlygas, kada ginčas yra priskiriamas teisminei, o kada privačiai medicijai ir kt. Siekiant įvesti daugiau aiškumo apimant visas valstijas, 2001 m. buvo priimtas Vieningas medicijos įstatymas (angl. Uniform Mediation Act)³⁵, kurio pagrindinis tikslas - reguliuoti mediciją federaliniame lygmenyje. Reikia pažymėti, kad šiuo įstatymu reguliuojami tik bendri medicijos klausimai, kurių reglamentavimas mažai skiriasi valstijų teisės aktuose, bet visgi gali sukelti sunkumų pasikeitus jurisdikcijai. Taip pat reikia pažymėti, kad JAV yra parengtos rekomendacinio pobūdžio nacionaliniai standartai, skirti teisminės medicijos programoms³⁶. Šių standartų tikslas yra užtikrinti aukštą medicijos programų kokybę.

JAV paprastai medicijos paslaugas teikia privatūs subjektai. Kalbant apie mediatorius, tai JAV mediatorių lavinimas nėra reguliuojamas įstatymų, taip pat nėra

---

³³MILAŠIUS, T. Medicija kaip alternatyvus ginčų sprendimo būdas. *Teisė*, 2007, p. 45.

³⁴Spenser, D, Brogan, M. *Mediation law and practice*. New York: Cambridge University Press, p. 29.

³⁵Uniform Mediation Act. Drafted by the National Conference of commissioners on uniform state laws, 2001. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediate.com/articles/umafinalstyled.cfm>

³⁶National Standards for Court-Connected Mediation Programs. Center for Disputes Settlement, The Institute of Judicial Administration. Washington. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://courtadr.org/files/NationalStandardsADR.pdf>

numatyta jokių išsilavinimo reikalavimų. Nacionaliniuose standartuose labiau akcentuojama, kokius gebėjimus turi turėti mediatorius: šalių pasitikėjimo įgijimas, aktyvus klausymasis, problemų identifikavimas, aiškios ir neutralios kalbos vartojimas. Organizacijos, vykdančios mediatorių mokymus, pačios nustato reikalavimus kandidatams, kuria mokymo programas bei akreditavimo sistemas. Bet reikia pažymėti, kad kai kurios valstijos reikalauja iš teismo mediatorių būti pabaigusiam būtent teismo patvirtintą mokymo programą. Nacionaliniai standartai, įpareigoja prižiūrėti mediatoriaus veiksmus atliekant mediacijos procedūrą, taip pat užtikrinti, kad mediatoriai gerintų įgūdžius papildomų mokymų metu.

JAV mediacijos procedūra gali būti inicijuojama esant abiejų šalių prašymui, arba esant tik vienos šalies prašymui (šiuo atveju kita šalis informuojama apie tai), bei teismas savo iniciatyva gali inicijuoti taikinimo procedūrą (privaloma mediacija). Reikia pažymėti, kad skirtingose valstijose gali būti skirtingi pagrindai, kuomet teismas turi teisę įpareigoti šalis dalyvauti mediacijos procedūroje.

Mediacijos procedūros apmokėjimas taip pat JAV yra labai įvairus, priklauso nuo valstijos, jos priimto reglamentavimo bei vykdomų programų. Mediacijos metu priimtas susitarimas turi būti patvirtintas teismo.

Apžvelgiant į Kanados patirtį mediacijos diegimo ir taikymo srityje, reikėtų pradėti nuo to, kad šioje šalyje yra konstitucinė monarchija ir šalį sudaro dešimt sričių. Šioje šalyje yra dvi teisinės sistemos: bendroji ir civilinė. Devyniuose provincijose yra bendroji teisinė sistema. Tik Kvebeko provincija turi civilinę teisinę sistemą. Skirtumai tarp šių dviejų teisinių sistemų liečia civilinius atvejus. Tai yra, privačius ginčus, apimančius finansines operacijas, sandėrius, privačią nuosavybę. Visi kiti nusižengimai prieš Valstybę ir visuomenę, yra baudžiami pagal bendrąją teisinę sistemą, kuri vienoda visoje Kanadoje.

Šiuo metu penkios sritys (Ontarijo, Naujoji Škotija, Britų Kolumbija, Alberto provincija, Saskatčevanas), kuriose galioja bendroji teisinė sistema, priėmė atskirus įstatymus, reguliuojančius mediacijos procedūrą. Pažymėtina, kad šiose provincijose mediacijos procedūros inicijavimas analogiškas JAV. Mediacijos procesas, priklausomai nuo Kanados srities, trunka nuo 30 dienų iki 3 mėnesių. Taip pat visų minėtų sričių įstatymuose numatyta galimybė pratęsti mediacijos sesijos terminą. Šiose srityse mediatorių rengimas atiduotas privačiom institucijoms, kurios pačios nustato kvalifikacinius reikalavimus kandidatams į mediatorius, mokymo kursų apimtį bei kitus klausimus, susijusius su mediatorių rengimu.

Kvebeke mediacijos paslaugos pirmiausia pradėtos taikyti šeimos bylose. Toliau taikymas išplėstas į civilinės bei komercinės teisės sferas. Pastaruoju metu, mediacija naudojama daugiau baudžiamosiose bylose. Pagrindiniai teisminės mediacijos Kvebeke principai numato, jog mediatorius yra nešališkas, nepriklausomas teismo teisėjas, turintis teisinę neliečiamybę bei autoritetą. Mediacijos procesas vyksta sutinkant visoms konflikto šalims. Praktikoje šis procesas paprastai trunka nuo 3 iki 6 savaitių.

Visose aptartose Kanados srityse, sudaryta taikos sutartis turi būti pateikta teismui. Įsiteisėjusia teismo nutartimi patvirtinta taikos sutartis ginčo šalims įgyja galutinio teismo sprendimo galią ir gali būti vykdoma priverstinai.

2.2.2 Teisminės mediacijos projektai ES valstybėse narėse

Kaip jau buvo paminėta šio darbo įžanginėje dalyje, atliekant ES valstybių narių mediacijos projektų analizę bus pateikta informacija apie mediacijos teisinį reglamentavimą, kuri apims tokius aspektus, kaip mediacijos privalomumą, kokiose srityse mediacijos procedūra taikoma, procesinės ir kitokios priemonės, kuriomis ginčo šalys yra skatinamos rinktis mediaciją vietoje teismo proceso. Antra, apie mediatoriams keliamus kvalifikacinius reikalavimus bei mediatorių rengimo organizavimą. Trečia, apie mediacijos finansavimą. Ketvirta, apie mediacijos metu priimto susitarimo vykdymą.

2.2.2.1 Teisinis mediacijos reglamentavimas

Lietuvos Respublikoje mediacijos procedūrą reguliuoja Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas³⁷ ir Teisminės mediacijos taisyklės³⁸. Teisminė mediacija galima visuose bendrosios kompetencijos teismuose, nagrinėjant civilines bylas. Taip pat nuo 2015 metų pradžios mediacija tapo prieinama ir baudžiamojame justicijoje, kai darbą pradėjo mediatoriai apygardų probacijos tarnybose. Mediacijos procedūra Lietuvoje yra savanoriška. Ginčo perdavimą teisminei mediacijai gali inicijuoti civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas arba bet kuri ginčo šalis. Įvertinęs ginčo šalių nuomonę, civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas teismo mediatorių paskiria iš asmenų, kuriems Teisėjų tarybos nustatyta tvarka suteiktas teismo mediatoriaus statusas, sąrašo. Taip pat šalims sutikus teismo mediatoriumi gali būti skiriamas ir teisėjas, nagrinėjantis

---

³⁷Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. *Valstybės žinios* 2008 Nr. 87-346

³⁸2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-122-(7.1.2) „Dėl teisminės mediacijos taisyklių patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>

civilinę bylą. Pagal šiuo metu galiojantį reglamentavimą, mediacijos trukmė neribojama laiko prasme, tai yra ji gali trukti tiek, kiek reikia. Kaip skatinimo priemonė pasinaudoti mediacijos procedūra, Lietuvos Respublikoje numatyta, kad ginčą užbaigus taikiu susitarimu grąžinama 75 procentai sumokėto žyminio mokesčio.

Didžioji dalis ES valstybių narių, kaip Lietuva, yra patvirtinusios atskirus įstatymus, reguliuojančius mediaciją ir jos taikymą. Tik Belgija, Danija, Lenkija ir Liuksemburgas mediaciją reglamentuojančias taisykles ir kitus su šią procedūrą sietinus klausimus inkorporavo į savo šalies Civilinius kodeksus ir kitus teisės aktus. Tačiau reikia pastebėti, Danijai nėra privaloma direktyva Nr. 2008/52/EB „Dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų“³⁹, bet mediacijos procedūros reglamentavimas nacionaliniuose įstatymuose iš esmės atitinka direktyvos nuostatas.

Mediacija visose ES valstybėse narėse taikoma savanoriškai, teismui paliekant tik galimybę pasiūlyti šią taikinimo procedūrą. Tačiau, kai kurios valstybės suteikia teismui teisę šalis nukreipti išklaudyti įžanginę mediacijos sesiją. Tokia praktika taikoma Ispanijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje ir Vokietijoje. Čekijos Respublikoje remiantis Civilinio proceso kodeksu, pirmininkaujantis teisėjas, jei įmanoma ir tikslinga, gali liepti teismo bylos šalims surengti pradinį trijų valandų susitikimą su mediatoriumi⁴⁰. Liuksemburge ir Prancūzijoje tam tikrais nustatytais atvejais, jei byla yra susijusi su konfliktu, kuriam taikoma šeimos teisė, teismas surengia informacinį posėdį, per kurį paaiškinami mediacijos principai, procedūra ir padariniai.

Kaip jau buvo minėta šiame darbe, vienas iš pagrindinių Direktyvos 2008/52/EB tikslų, yra skatinti ES valstybėse narėse naudoti mediaciją⁴¹. Tačiau tenka pastebėti, kad reta valstybė taiko kokias nors skatinamąsias priemones mediacijos taikymui (pavyzdžiui, žyminio mokesčio lengvata). Dažniausiai valstybės nenumato jokių skatinimo priemonių naudotis šia taikinimo procedūra. Bet reikia pastebėti, kad kai kurios valstybės numato ne tik skatinamąsias, bet ir baudžiamąsias priemones už vengimą taikyti ar dalyvauti mediacijos procedūroje. Bet šiuo atveju drausminės priemonės dažniausiai taikomos esant privalomos mediacijos atveju. Konkretūs atvejai šiame darbe bus patekti žemiau.

Toliau trumpai pateikiama informaciją apie mediacijos teisinį reglamentavimą kai kuriuose ES valstybėje narėje.

---

³⁹2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva Nr. 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. OL, 2008. L136. psl.3-8, 30 p.

⁴⁰Předpis č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád České republiky. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>

⁴¹2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva Nr. 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. OL, 2008. L136. psl.3-8, 4 p.

2012 m. Airijos vyriausybė pritarė bendro tarpininkavimo projekto planui⁴². Tarpininkavimas daugiausia taikomas tais atvejais, kai padaroma žala asmeniui, taip pat šeimos bei komercinėse bylose ir jei skundžiamasi neteisėta diskriminacija pagal lygias asmenų galimybes reglamentuojančius teisės aktus. Airijos remiantis galiojančiais aktais, teisėjas tam tikrais atvejais gali įpareigoti dalyvauti šalis mediacijos procedūroje, nors viena iš šalių ir atsisako. Taip pat byloje dėl kūno sužalojimo, mediacija gali būti inicijuota esant tik vienos šalies prašymui, jeigu teismas nusprendžia, kad mediacijos pagalba gali būti pasiektas teigiamas rezultatas. Tačiau net priverstinis dalyvavimas neatima iš šalies teisės, pasitraukti iš mediacijos bet kuriuo momentu. Tačiau teisinis reguliavimas numato galimybę, už šalies atsisakymą dalyvauti mediacijos procedūroje be rimtos priežasties, taikyti pinigines sankcijas. Mediacijos procedūros trukmė 30 dienų⁴³.

Austrijoje mediaciją reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai: 2004 m. Mediacijos civilinėse bylose federalinis įstatymas⁴⁴, kuris taikomas mediacijai civiliniuose ginčiuose, 2011 m. priimtas ES mediacijos įstatymas⁴⁵, taikomas tarpvalstybinei mediacijai, kurią vykdo neregistruoti mediatoriai. Austrijoje tik išimtiniais atvejais (pavyzdžiui, kai profesinio mokymo atveju norima išimtiniais atvejais nutraukti sutartį su praktikantu) mediacija yra būtina sąlyga prieš kreipiantis į teismą. Mediacija taikoma sprendžiant kilusius ginčus iš šeimos ir darbo teisės, turto įstatymo, taip pat sprendžiant apgyvendinimo ir kaimyninius konfliktus. Jei šalys nedalyvauja mediacijoje, tai nesukelia jokių neigiamų pasekmių. Taip pat nėra numatytos ir specialios skatinimo naudotis mediacija priemonės.

Belgijoje mediaciją galima taikyti civilinės, komercinės, darbo teisės klausimais, taip pat mediacija įmanoma baudžiamosios teisės ir žalos atlyginimo klausimais. Dažniausiai mediacija vykdoma civilinės teisės, konkrečiau – šeimos bylų, srityje. Pagal naujausias šeimos teisės nuostatas teisėjas privalo šalims pranešti apie mediaciją ir

---

⁴²Draft General Scheme of Mediation Bill 2012, [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 14 d.] Prieiga per internetą: justice.ie/en/JELR/MedBillGSFinal.pdf/Files/MedBillGSFinal.pdf

⁴³2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁴⁴Verordnung des Bundesministers für Justiz über die Ausbildung zum eingetragenen Mediator BGBl. II Nr. 47/2004. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003180>

⁴⁵Bundesgesetz über bestimmte Aspekte der grenzüberschreitenden Mediation in Zivil- und Handelssachen in der Europäischen Union, EU-Mediations-Gesetz BGBl. I Nr. 21/2011. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007234&ShowPrintPreview=True>

galimybę ją taikyti. Mediacija yra privaloma tik tais atvejais, kai šalys yra numačiusios mediaciją kaip sutartinę prievolę. Mediacijos sesijos trukmė - iki trijų mėnesių⁴⁶.

Bulgarijoje mediaciją reglamentuoja Tarpininkavimo įstatymas⁴⁷, kuris buvo priimtas 2004 m. Mediacija šioje šalyje galima šeimos, civilinėje ir komercinėje teisėje. Daugelio registruotų mediatorių specializacija yra komercinis ir verslo tarpininkavimas. Šalių nedalyvavimas nesukelia jokių neigiamų pasekmių. Reikia pažymėti, kad įstatymas numato, tam tikrą skatinimo priemonę: ginčo šalims pasirašius taikos sutartį, ieškovui grąžinamas pusė žyminio mokesčio.

Estijoje Taikinimo įstatyme (įsigaliojo 2010 m.) numatytas tarpininkavimas paprastai gali būti taikomas sprendžiant įvairiausių civilinius ginčus. Taikinimo procedūra taikoma civilinėse bylose, kai ginčas yra susijęs su privatinės teisės santykiais ir nagrinėjamas apygardos teismo. Estijos Taikinimo įstatyme nurodyta, kad mediatorius gali kviesti šalis į privalomą posėdį. Civilinio proceso metu teismas taiko visas įmanomas priemones, kad byloje būtų pasiektas visiškas ar dalinis kompromisas arba kitokio pobūdžio šalių susitarimas, jei tai, teismo manymu, yra pagrįsta. Siekdamas šių tikslų, teismas gali, be kita ko, pateikti šalių susitarimo sutarties projektą arba pasiūlyti, kad šalys ginčą spręstų ne teisme, arba paraginti jas kreiptis taikintojo pagalbos. Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso nuostatomis⁴⁸, teismas gali priteisti iš šalies visas ar didžiąją dalį bylinėjimosi išlaidų, jei ta šalis nepriėmė kitos šalies kompromisinio pasiūlymo, o teismo patenkintas reikalavimas iš esmės atitinka kitos šalies kompromisinį pasiūlymą.

Graikijoje mediacija reglamentuoja įstatymas Nr.3898/2010, priimtas 2010 m. Mediacija gali būti taikoma civilinėse ir komercinėse bylose, darbo teisės srityje, sprendžiant vartotojų ginčus, smurto artimoje aplinkoje aukoms. Pagal įstatymą, sprendžiant privačių asmenų teisinius ginčus, su šalių sutikimu gali būti pasitelkiamas mediatorius, jeigu šalys gali laisvai disponuoti ginčo objektu. Sutikimas perduoti ginčą spręsti mediatoriui patvirtinamas dokumentu arba byla nagrinėjančio teismo protokolu ir jam galioja sutarčių materialinės teisės nuostatos. Taip pat tam tikrais atvejais, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes, byla nagrinėjantis teismas gali nurodyti šalims

---

⁴⁶2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁴⁷България Закона за медиацията, Обн. ДВ. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://lex.bg/laws/ldoc/2135496713>

⁴⁸Tsiviilkohuhtumenetluse seadustik. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13261659>

ginčą spręsti mediacijos būdu – šalims sutikus, teismas privalo bylos svarstymą atidėti 3–6 mėnesiams⁴⁹.

Ispanijoje mediacijos procedūra reguliuoja Įstatymas „Dėl tarpininkavimo civiliniais ir komerciniais klausimais“⁵⁰, priimtas 2012 m. Mediacija taikoma civilinės, komercinės, baudžiamosios, socialinės ir šeimos teisės srityse. Ispanijos teisėje numatyta, kad nuo mediacijos pradžios sustabdomi senaties terminai, tačiau jeigu per 15 dienų šalys be rimtos priežasties nevykdo jokių veiksmų, senaties termino sustabdymas panaikinamas⁵¹.

Italijoje Įstatyminių dekretu Nr.28/2010⁵² sukurta taikinamojo tarpininkavimo civilinėse ir komercinėse bylose sistema, padedanti išspręsti ginčus dėl bet kokių reikalavimų, kurių šalis gali atsisakyti arba juos perleisti kitiems subjektams. Italijoje mediacijos procedūra yra savanoriška, tačiau ją gali rekomenduoti teisėjas arba ji gali būti taikytina pagal ginčo šalių sutartį. Teismas bet kurioje proceso stadijoje gali nurodyti šalims spręsti ginčą mediacijos būdu. Jei šalis be pagrįstų priežasčių atsisako naudotis mediacija, teisėjas gali preziumuoti tam tikrų faktų byloje egzistavimą. Be to, teismas gali nurodyti, kad šalis, atsisakiusi pasinaudoti mediacija, turi sumokėti dvigubus teismo mokesčius. Taip pat yra numatyta, kad jei šalis atsisako konkretaus pasiūlymo, o teismas vėliau priima analogišką sprendimą, šaliai gali būti taikoma bauda. Nuo 2013 m. tam tikrų kategorijų bylose yra nustatytas reikalavimas išklaudyti įžanginę mediacijos sesiją. Italijos teisėje yra įtvirtinta pareiga advokatams raštu informuoti savo klientus apie galimybę spręsti ginčą mediacijos būdu⁵³. Jeigu šalys pasirenka šią taikinimo procedūrą, jos gal būti atleidžiamos nuo tam tikrų teisės aktuose nustatytų mokesčių.

---

⁴⁹Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

⁵⁰Ley 5/2012 de 6 de julio de mediación en asuntos civiles y mercantiles. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2012-9112

⁵¹2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁵²Il testo aggiornato del D.Lgs. 28/2010, Pubblicato il 21/09/2013 , aggiornato il [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.] Prieiga per internetą: <http://www.altalex.com/documents/leggi/2013/11/04/mediazione-civile-il-testo-aggiornato-del-d-lgs-28-2010>

⁵³2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

Kroatijoje mediacijos procedūra reglamentuoja Taikinamojo tarpininkavimo įstatymas (priimtas 2011 m.)⁵⁴, taip pat atskirus aspektus reglamentuojantys įstatymai, bei įgyvendinimo taisyklės, kuriomis užtikrinamas įstatymų vykdymas. Mediacija taikoma spręsti ginčus civilinėse, komerciniuose ir darbo ginčiuose. Kroatijoje yra privalomos mediacijos atvejai. Darbo įstatyme yra numatyta privaloma mediacija sprendžiant kolektyvinius darbo ginčus, dėl kurių gali kilti streikas, o Šeimos įstatyme – santuokos nutraukimo bylose, jei sutuoktiniai turi mažamečių ar įvaikintų vaikų. Kroatijos teisėje nėra numatyta neigiamų poveikio priemonių, jei šalys savanoriškos mediacijos atveju nesinaudoja mediacija, tačiau šalis, kuri pasiūlė mediaciją, gali būti atleista nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Mediacija yra privaloma tais atvejais, kai šalys į sutartį yra įtraukusios mediacijos išlygą, tačiau ši išlyga taikoma tik šalių (vienos iš šalių) prašymu. Kroatijos teisėje yra įtvirtinta pareiga advokatams informuoti savo klientus apie galimybę spręsti ginčą mediacijos būdu. Jei šalys nedalyvauja mediacijoje, tai nesukelia jokių neigiamų pasekmių.

Latvijoje yra priimtas Tarpininkavimo Įstatymas (priimtas 2014 m.)⁵⁵. Mediacija galima įvairiose srityse. Plačiausiai ji gali būti naudojama šeimos teisės ir komercinės teisės srityje kylančiuose civiliniuose ginčiuose. Mediacija yra neprivaloma, ji nėra būtina išankstinė sąlyga konkrečiai bylai iškelti ar tęsti teisme. Teismas gali pasiūlyti šalims spręsti ginčą mediacijos būdu, ypač šeimos bylose, tačiau teismo siūlymas šalims nėra privalomas. Jei šalis nedalyvauja mediacijoje, tai nesukelia joms jokių neigiamų pasekmių. Mediacijos procedūra yra privaloma, kai šalys į sutartį yra įtraukusios tokią išlygą, išskyrus atvejus, kai šalys pačios atsisako laikytis susitarimo spręsti mediacijos būdu.

Pagal Lenkijos teisę tarpininkauti galima civilinėse, komercinėse, darbo teisės, šeimos teisės, nepilnamečių, baudžiamosiose ir teismo administracinėse bylose. Civilinio proceso kodekso 183⁵⁶ straipsnyje nurodyta, kad mediacija yra savanoriška. Teismas turi teisę proceso metu vieną kartą nurodyti šalims pasinaudoti mediacija, kai yra tikimybė ginčą išspręsti taikiai, tačiau jeigu bent viena šalis per savaitę po to, kai buvo nukreipta, nepareiškia sutikimo, mediacija nevykdoma Civilinio proceso kodekse taip pat numatyta, kad teismas nukreipia šalis į mediaciją tais atvejais, kai viena iš šalių nurodo, kad tarp šalių yra sudarytas susitarimas spręsti ginčą tokiu būdu. Jei šalys nepasirenka tarpininko,

---

⁵⁴Zakon o mirenju. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internet: <http://www.zakon.hr/z/169/Zakon-o-mirenju>

⁵⁵Mediācijas likums. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://likumi.lv/ta/id/266615>

⁵⁶Kodeks postępowania cywilnego. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-2014-101-u>

teismas turi teisę paskirti tarpininką konkrečiai bylai iš asmenų, turinčių reikiamą kvalifikaciją, sąrašo. Baudžiamosiose bylose ir bylose, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, tarpininką skiria teismas. Jei šalys mediacija nesinaudoja, tai nesukelia jokių neigiamų pasekmių. Jeigu mediacijos pagalba pasiekiamas rezultato, šaliai, kuri kreipėsi į teismą, kompensuojama 75 proc. teismo išlaidų. Santuokos nutraukimo ir gyvenimo skyrium atvejais kompensuojama 100 proc. išlaidų⁵⁷.

Maltoje mediacijos procedūra reguliuojama Tarpininkavimo įstatymo⁵⁸, kurio paskutiniai pakeitimai buvo 2010 m. Mediacija įmanoma ginčiuose, susijusiuose su civiline, šeimos, socialine, komercine ir pramonės teise. Šioje valstybėje teismas gali savo iniciatyva sustabdyti bylą mediacijos laikui ir nurodyti šalims pamėginti išspręsti ginčą per mediatorių. Tačiau reikėtų pažymėti, kad mediacija šeimos bylose yra privaloma, visų pirma bylose dėl separacijos, bendravimo su vaikais, vaikų priežiūros ir globos bei vaikų ir (arba) sutuoktinių išlaikymo. Malta neriboja mediacijos procedūros trukmės. Teismo procesas tęsiamas, kai mediacijos procedūra esant tam tikrom sąlygoms laikoma užbaigta⁵⁹

Portugalijoje 2013 m. buvo priimtas Tarpininkavimo Įstatymas⁶⁰. Mediacija šioje šalyje gali būti pasitelkiamas įvairiose srityse. Tačiau labiausiai skatinamas mediacijos taikymas konkrečiose teisės srityse, kaip šeimos, darbo, baudžiamosiose, civilinėse ir komercinėse bylose. Mediacija šeimos, darbo ir baudžiamosiose bylose vykdoma pagal atskiras procedūras. Mediacijos sesijos trukmė – iki 3 mėnesių. Ginčo šalys bet kurioje stadijoje gali pasitraukti iš mediacijos. Bet įstatymai numato, kad jeigu šalis turinti teisę pasinaudoti mediacija, be rimtų priežasčių atsisako joje dalyvauti, tai tokiu atveju nepriklausomai nuo bylos baigties pati turės padengti savo teismo išlaidas.⁶¹

---

⁵⁷ Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

⁵⁸Att dwar il-Medjazzjoni tal-2004 ta' Malta. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-mt-mt.do?init=true&member=1

⁵⁹2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁶⁰Casa Civil Subchefia para Assuntos Jurkdicos. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2015-2018/2015/Lei/L13140.htm

⁶¹2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

Prancūzijoje mediacija yra savanoriška ir gali būti taikoma visuose ginčiuose, jei tai neprieštaruja viešajai tvarkai. Mediatorius dažniausiai pasitelkiamas šeimos bylose ir nagrinėjant ieškinius dėl nedidelių sumų (kai bylos vertė mažesnė nei 10 000 EUR). Kai kurie specialūs įstatymai numato privalomą taikinimo procedūrą ikiteisminėje stadijoje, pavyzdžiui, santuokos nutraukimo bylose. Prancūzijoje mediacija gali būti privaloma, kai ji yra sutartinė, t. y. kai šalys pačios sutartyje įtvirtina išlygą, kad prieš kreipiantis į teismą būtina bandyti ginčą išspręsti mediacijos būdu. Prancūzijos Civilinio proceso kodekse numatytas maksimalus mediacijos proceso terminas – 3 mėnesiai, kuris mediatoriaus prašymu gali būti kartą pratęstas tokiam pačiam terminui⁶². Taip pat pabrėžtina, kad teisminės mediacijos atveju valstybė garantuoja nemokamą teisinę pagalbą (valstybės garantuojamos nemokamos teisinės pagalbos išlaidų dydį nustato teisėjas). Jei šalys mediacija nesinaudoja, tai nesukelia jokių neigiamų pasekmių. Taip pat įstatymai nenumato jokių skatinimo naudoti mediaciją priemonių.

Rumunijoje mediaciją reglamentuoja atskiras įstatymas 92/2006⁶³. Šio įstatymo 2 straipsnyje nurodoma, kad šalims leidžiama kreiptis į tarpininką civilinės, baudžiamosios arba šeimos teisės ginčų atveju, taip pat kitose teisės srityse, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis. Vartotojų ginčai, kiti ginčai dėl teisių, kurių galima atsisakyti, taip pat gali būti sprendžiami per mediaciją. Tačiau su asmeninėmis teisėmis ir su teisėmis, kurių negalima atsisakyti, susiję ginčai negali būti sprendžiami mediacijos pagalba. Pastebėtina, kad pagal įvairias tarpininkavimo srityje galiojančių nacionalinės teisės aktų nuostatas teisėjai tam tikrose bylose privalo pranešti šalims apie galimybę pasirinkti mediaciją ir tokio pasirinkimo pranašumus (pavyzdžiui, pasirašius taikos sutartį mokamas tik trečdalis žyminio mokesčio). Įstatymas numato 3 mėnesių mediacijos sesijos terminą, kuriam pasibaigus šalys grįžta į teismą ir praneša apie jos rezultatus.

Slovėnijoje mediacijos procedūrą reglamentuoja Alternatyvaus ginčų sprendimo teismų bylose įstatymas⁶⁴. Mediacija galima civilinėse, šeimos, komercinėse, darbo ir kitose turtinio pobūdžio bylose dėl reikalavimų, kuriuos šalys gali išspręsti ir dėl jų susitarti. Mediacija įmanoma ir kitose bylose, jei to nedraudžia įstatymai. Mediacijos

---

⁶²2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁶³Legea 192/2006 actualizata privind medierea si organizarea profesiei de mediator. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: [Monitorul Oficial, Partea I nr. 441 din 22 mai 2006 http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_mediare_profesia mediator_192_2006.php](http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_mediare_profesia mediator_192_2006.php)

⁶⁴Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediacija.si/mediacija>

sesijos trukme yra 3 mėnesiai. Reikia pažymėti, kad įstatymas numato, kad tais atvejais, kad viena iš šalių ar abi šalys specialiai žlugdo mediacijos procedūrą, teismas gali skirti baudą⁶⁵.

Mediacijos procedūrą Suomijoje reglamentuoja Tarpininkavimo įstatymas, kuris įsigaliojo 2011 m. Mediacija pasirenkama nagrinėjant ir civilines, ir baudžiamąsias bylas. Tarpininkavimo įstatymas aiškiai leidžia šalims prašyti, kad tam tikras teisėjas būtų jų tarpininku. Taip pat šalims sutikus, teisėjas-mediatorius gali pasikviesti padėjėją. Jei šalys mediacija nesinaudoja, tai nesukelia jokių neigiamų pasekmių⁶⁶. Taip pat nėra numatytos ir specialios skatinimo naudotis mediacija priemonės, tačiau teisminės mediacijos atveju fiziniams asmenims gali būti teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba.

Švedijoje nuo 2011 m. mediacijos procedūrą reguliuoja Tarpininkavimo tam tikruose pilietiniuose ir komerciniuose ginčiuose įstatymas. Įstatymuose nėra nurodytas konkretaus laiko tarpas mediacijai vykdyti, teismas sprendžia kiek truks mediacijos procedūrą ir esant reikalui terminą gali pratęsti. Jei šalys nedalyvauja mediacijoje, tai nesukelia jokių neigiamų pasekmių. Taip pat nėra numatytos ir specialios skatinimo naudotis mediacija priemonės⁶⁷.

Vengrijoje mediacijos procedūrą reglamentuoja 2009 m. priimtas LV įstatymas dėl tarpininkavimo ir eilė kitų teisės aktų, reguliuojančių atskirus klausimus. Mediacijos procedūra taikoma civiliniams ginčams, tačiau netaikomas tarpininkavimui bylose dėl šmeižto, administracinėse bylose, bylose dėl globos, tėvų atsakomybės panaikinimo, vykdymo procedūrose, tėvystės ar kilmės nustatymo procedūrose ir bylose pagal konstitucinį skundą. Į mediatorių kreiptis neprivaloma, tačiau jeigu šalys pasinaudoja mediatoriaus paslaugomis po pirmojo teismo posėdžio ir pasiektą susitarimą patvirtina pirmininkaujantis teisėjas, sumokėti reikia tik pusę mokėtinų mokesčių. Iš šios jau sumažintos sumos netgi galima atskaičiuoti užmokestį mediatoriui, įskaitant PVM. Vienintelis apribojimas – galutinė mokėtina suma negali būti mažesnė kaip 30 proc. pradinės sumos. Jeigu pagal įstatymą tam tikrose bylose tarpininkavimo paslaugomis naudotis negalima, lengvata netaikoma⁶⁸.

---

⁶⁵2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁶⁶*Ibid*

⁶⁷*Ibid*

⁶⁸Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

2012 m. Vokietijoje įsigaliojo Tarpininkavimo įstatymas⁶⁹, kuriuo pirmą kartą šalyje buvo įstatymiškai reguliuojamas tarpininkavimas. Vokietijoje mediacija dažniausiai naudojama šeimos, paveldėjimo ir komercinės teisės ginčiuose. Jei tarp šalių sudarytoje sutartyje yra numatytas šalių susitarimas spręsti ginčą mediacijos būdu, toks ginčas negali būti nagrinėjamas teisme, kol šalys nepabando jo išspręsti mediacijos būdu. Civilinio proceso kodekso 278a straipsnyje įtvirtinta, jog teismas gali šalims pasiūlyti mediaciją arba kitą neteisminę konflikto sureguliuavimo procedūrą, ir, jeigu šalys priima pasiūlymą, teismo procesas sustabdomas. Atskirų federalinių žemių įstatymuose gali būti nustatyta, kad šalims pasiekus ginčo sprendimą mediacijos būdu, šalys gali būti iš dalies arba visiškai atleidžiamos nuo teismo mokesčių. Vokietijos teisėje nėra numatyta poveikio priemonių, jei šalys nesinaudoja mediacija. Taip pat paminėtina, kad Vokietijoje advokatai įpareigoti patarti savo klientams kokie palankiausi būdai spręsti iškilusias problemas. Todėl jie privalo patarti klientams pasinaudoti mediacijos procedūra, jeigu toks būdas yra palankiausia⁷⁰.

Apibendrinant pateiktą informaciją, darytina išvada, kad Lietuva, kaip ir dauguma kitų ES valstybių narių pasirinko modelį, kuomet mediacija yra laisvai pasirenkama alternatyva teisminei bylos nagrinėjimui, o teismas šalims gali tik pasiūlyti ja pasinaudoti. Tačiau kai kuriuose valstybėse visgi yra numatyta teismo teisė savo iniciatyva nusiųsti šalis į įžanginę mediacijos sesiją, susitikimą su mediatoriumi. Kaip ir didžioji dalis ES valstybių narių, Lietuva numato mediacijos procedūros taikymą, sprendžiant konfliktus, kilusius ir civilinių santykių, bei baudžiamosios teisės. Lietuvoje mediacijos procedūra nėra ribojama laiko prasme, tačiau ES valstybėse narėse vyrauja 3 mėnesių terminas. Pastebėtina, kad visgi didžioji dalis valstybių nenumato jokių skatinimo priemonių dalyvauti mediacijos procedūroje. Tik nedaugelis, tarp jų ir Lietuva, numato žyminio mokesčio lengvatą, už ginčo išsprendimą mediacijos pagalba. Kelios valstybės narės numato pinigines sankcijas už piktybinį vengimą dalyvauti mediacijos procedūroje. Taip pat reikėtų pastebėti, kad Italijoje ir Vokietijoje numatyta pareiga advokatams raštiškai informuoti klientus apie galimybę spręsti konfliktą mediacijos būdu.

---

⁶⁹ Mediationsgesetz mit Stand vom. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediation.de/mediation/mediationsgesetz>

⁷⁰2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ (‘Rebooting’ the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

Danijoje pirmame laiške teismas turi informuoti šalis apie galimybę išspręsti ginčą mediacijos pagalba⁷¹.

2.2.2.2. Mediatorių kompetencija

Lietuvoje teismo mediatoriaus statusą suteikia Teisėjų tarybos sudaryta Teisminės mediacijos komisija. Asmenims, pageidaujantiems vykdyti teismo mediatoriaus veiklą, yra keliami tokie reikalavimai: turi būti nepriekaištingos reputacijos; turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą; būti išklauses ne trumpesnius kaip 32 akademinų valandų mokymus mediacijos tema (šis reikalavimas netaikomas teisėjams, kurie yra išklausę mokymus mediacijos tema pagal teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą, bei asmenims, kurie turi ne mažesnę kaip 3 metų teisinio pedagoginio mediacijos srities darbo stažą)⁷²; turėti mediatoriui reikiamų asmeninių ir dalykinių savybių. Duomenys apie asmenis, kuriems suteiktas teismo mediatoriaus statusas, skelbiami sąrašė, kuris skelbiamas Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portale. Už šio sąrašo tvarkymą atsakinga Lietuvos teismų administracija.

Direktyvoje 2008/52/EB yra numatyta pareiga valstybėms užtikrinti, kad mediacija ginčo šalių atžvilgiu būtų vykdoma veiksmingai, nešališkai ir kompetentingai. Tuo tikslu turi būti skatinamas pirminis ir tolesnis mediatorių mokymas⁷³. Tačiau atlikus analizę, tapo aišku, kad ne visose valstybėse yra reglamentuojami mediatorių mokymo, akreditavimo ir priežiūros klausimais. Prie tokių valstybių priskirtina Airija ir Švedija. Šiose valstybėse dėl tarpininkavimo nenumatytas joks reguliavimas, kurio tikslas būtų garantuoti tarpininkavimo kokybę. Mediatorių mokymas yra paliktas privačiam sektoriui, kuris įstatymų leidžiamojo organo manymu, turi užtikrinti mediatorių tinkamą kvalifikaciją, elgesio normas, pakankamą mediatorių skaičių.

Daugelyje ES valstybėse narėse mediatorių mokymas paliktas privačiam sektoriui. Tačiau įstatymų lygmenyje yra numatomi minimalūs reikalavimai asmenims, siekiantiems tapti mediatoriais, reglamentuojami akreditavimo ir sertifikatų išdavimo

---

⁷¹2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁷²2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-124 (7.1.2) „Dėl teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: www.teismai.lt

⁷³2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva Nr. 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. OL, 2008. L136. psl.3-8, 4str. 2p.

klausimai, taip pat dažnai nurodomas minimalus pagrindinio mokymo kursų valandų skaičius ir reikalavimai dėl tolesnio mediatoriaus mokymo. Reikia pastebėti, kad Lietuvos įstatymuose neregamentuojamas privalomas mediatoriaus tolimesnis kvalifikacijos kėlimas, paliekant šį klausimą spręsti pačiam asmeniui. Panaši situacija yra Danijoje, Suomijoje bei Slovėnijoje, kur teisminių mediatorių rengimo ir registravimo klausimai sprendžiami analogiškai Lietuvai.

Minėtoje direktyvoje taip pat akcentuojama, kad valstybės narės turi skatinti mediatorių ir mediacijos paslaugas teikiančių organizacijų savanoriškų elgesio kodeksų rengimą ir jų laikymąsi⁷⁴. Kai kuriuose ES valstybėse narėse veikiančios mediatorių organizacijos yra priėmė etikos kodeksus, kurie yra etiško mediatorių elgesio užtikrinimo gairės jų nariams (pavyzdžiui, Vokietijoje, Austrijoje, Lenkijoje ir kt.). Tačiau yra tokių ES valstybėse narės, kur nėra teikiama didelė reikšmė etiško mediatorių elgesio užtikrinimo principų ir metodų reguliavimui. Šiose valstybėse narėse dažniausiai mediatoriai laikosi Europos mediatorių etikos kodekso. Prie tokių valstybių paminėtinos Vengrija, Portugalija ir Lietuva.

Toliau bus pateikta informacija apie mediatorių rengimo ir akreditavimo praktiką kai kuriose ES valstybėse narė.

Austrijoje reikalavimus mediatoriams nustato Mediacijos civilinėse bylose įstatymas ir tarpininko išsilavinimui skirtas teisingumo ministro potvarkis⁷⁵. Austrijoje veikia registruotų ir neregistruotų mediatorių sistema. Neregistruotiems mediatoriams teisės aktuose nėra nustatyti specialūs reikalavimai. Registruoti mediatoriai yra įtraukti į mediatorių sąrašą. Asmuo, kuris siekia būti įrašytas į mediatorių sąrašą, turi atitikti šiuos reikalavimus: būti ne jaunesnis nei 28 metų; turėti reikiamą profesinę kvalifikaciją, būti patikimas; būti apsidraudęs profesinės atsakomybės draudimu. Taip pat asmuo turi būti baigęs mokymus mediatoriams, kuriuos sudaro teorinė ir taikomoji dalys, teorinę dalį sudaro 200–3000 akademinų valandų mokymų, taikomąją dalį sudaro 100–200 akademinų valandų⁷⁶. Asmuo, atitinkantis teisės aktuose nustatytus reikalavimus, įrašomas į mediatorių sąrašą penkeriems metams. Mediatorius turi nuolat kelti

---

⁷⁴2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva Nr. 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. OL, 2008. L136. psl.3-8, 4str 1p.

⁷⁵Verordnung des Bundesministers für Justiz über die Ausbildung zum eingetragenen Mediator BGBl. II Nr. 47/2004. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003180>

⁷⁶2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ (‘Rebooting’ the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

kvalifikaciją ir pateikti kvalifikacijos kėlimo įrodymus. 2011 m. įkurta Teisminės mediacijos asociacija ir tik jos nariai, gali vykdyti teisminę mediaciją.

Belgijoje mediatorių akreditavimą vykdo Federalinė mediacijos komisija, kuri nustato taisykles šios profesijos atstovams ir atnaujina patvirtintų tarpininkų sąrašą. Pagrindiniai reikalavimai asmeniui, siekiančiam būti mediatoriumi, būtų tokie: turi turėti reikiamą kompetenciją spręsti ginčus; įrodyti, kad baigė reikalingus mokymus arba turi mediacijai vykdyti reikalingos patirties; turi garantuoti savo nepriklausomumą ir nešališkumą Federalinė mediacijos komisija nustato mediatorių mokymo taisykles, bet patį mokymą vykdo privataus sektoriaus atstovai. Programą sudaro bendras 60 valandų kursas⁷⁷. Be šio bendro kurso, vykdomos atskiros mediacijos šeimos, civilinėje, komercinėje ir socialinėje srityse programos. Akredituotais mediatoriais gali būti advokatai, notarai. Teismo mediacijos atveju teismas, atsižvelgdamas į konkrečias aplinkybes, gali paskirti neakredituotą mediatorių.

Bulgarijoje reikalavimus mediatoriams nustato Tarpininkavimo įstatymas ir jo įgyvendinimo potvarkis⁷⁸. Kandidatas į mediatorius, turi atitikti tam tikrus reikalavimus: turi būti įgijęs teisinį išsilavinimą, sėkmingai baigti mokymus mediatoriams, neturi būti baustas ir nebuvo nušalintas nuo pareigų. Taip pat Bulgarijoje numatyta galimybė užsienio piliečiams tapti mediatoriais. Šiuo atveju tokie asmenys turi turėti leidimą nuolat gyventi šalyje, bei atitikti kitus reikalavimus. Tarpininkų mokymą rengia privačiojo sektoriaus organizacijos, kurios turi būti akredituotos Teisingumo ministro. Įstatymais numatyta, kad asmuo turi išklausti mokymo programą, kurią sudaro mažiausiai 60 mokymo valandų, iš kurių bent 30 valandų turi būti praktinės. Kad sėkmingai užbaigtų mokymosi mokymą, mediatoriai turi išlaikyti testą ir praktinį egzaminą, kuris susideda iš imituotos mediacijos situacijos ir interviu. Mediatoriai turi reguliariai kelti kvalifikaciją, baigiant specializuotus mokymus, tokius kaip komercinė, šeimos ir darbinė mediacija. Minimali tokio specializuoto mokymo trukmė yra 30 valandų⁷⁹.

---

⁷⁷2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁷⁸НАРЕДБА № 2 ОТ 15 МАРТ 2007 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: www.bgmediation.com

⁷⁹2014 m. sausio 15 d. Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf)

Mediatoriai Čekijos Respublikoje skirstomi į dvi grupes: registruoti mediatoriai ir neregistruoti mediatoriai. Neregistruotiems mediatoriams teisės aktuose nėra nustatyti specialūs reikalavimai. Registruoti mediatoriai yra įtraukti į mediatorių sąrašą, kuri tvarko Teisingumo ministerija. Tam, kad būtų užregistruotas, asmuo turi atitikti tam tikrus reikalavimus: turi būti veiksnius, neturėti teistumą, turi būti baigęs universitetą Čekijos Respublikoje arba kitoje užsienio šalyje (pagal galiojančius įstatymus turi būti pripažįstamas šalyje), išlaikė tarpininko egzaminą ar jo kvalifikaciją pripažįstama kito įstatyminio akto pagrindu⁸⁰. Tačiau šie reikalavimai taikomi Čekijos Respublikos piliečiams. Kitos ES valstybės narės pilietis, remiantis Čekijos Respublikos įstatymo 18/2004 „Dėl kitos Valstybės narės piliečių kvalifikacijos pripažinimo“, gali vesti mediacijos procedūrą kaip mediatorius-svečias. Toks asmuo turi būti užregistruotas sąrašė kaip mediatorius-svečias.

Estijoje, pagal Taikinimo įstatymo, reglamentuojančio mediacijos procedūrą civilinėse bylose, 2 straipsnį, mediatorius yra fizinis asmuo, kuriam šalis patikėjo atlikti įstatyme numatytą mediacijos procedūrą. Jis gali veikti per juridinį asmenį, tai yra būti juridinio asmens darbuotoju ar būti sudaręs kitokio pobūdžio sutartį su juridiniu asmeniu; mediatoriumi taip pat gali būti prisiekęs advokatas, notaras. Įstatymo nustatytais atvejais mediatoriumi gali būti Vyriausybės ar vietos valdžios taikinamojo tarpininkavimo institucija. Mediatorių mokymą šalyje organizuoja privatus sektorius (pavyzdžiui, Taikinimo tarpininkų asociacija). Mediatorių mokymas ir sertifikatų išdavimas nėra reglamentuoti. Mediatoriaus funkcijas gali atlikti ir teisingumo kancleris, gavęs skundą dėl diskriminacijos dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, religinių ar politinių įsitikinimų, amžiaus, neįgalumo ir kita⁸¹.

Graikijoje mediatoriumi gali būti specialiai sertifikuotas teisininkas. Už mediatorių sertifikavimą atsakinga Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerijai pavaldi Tarpininkų sertifikavimo komisija. Šios komisijos funkcijos: sertifikuoti tarpininkus, užtikrinti, kad tarpininkų mokymo įstaigos laikytųsi įpareigojimų, užtikrinti, kad sertifikuoti tarpininkai laikytųsi Etikos kodekso, taip pat teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministrui teikti rekomendacijas taikyti pagal galiojančius įstatymus numatytas sankcijas. Tarpininkų mokymo įstaigos gali būti pelno nesiekiančios įmonės,

---

⁸⁰ Předpis č. 202/2012 Sb. Zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-202>

⁸¹ 2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ (‘Rebooting’ the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

sudarytos iš bent vienos advokatų asociacijos ir bent vienu nacionalinių rūmų atstovų. Kad būtų sertifikuotas, kandidatas į mediatorius privalo išlaikyti specialų egzaminą. Mediatorius sertifikuoja ir sertifikavimui būtinus administracinius aktus priima Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerijos Teisės sistemos administravimo generalinio direktorato Advokatų ir antstolių departamentas. Be to, šis departamentas rūpinasi, kad būtų sudaryti ir teismams pateikti licencijuotų tarpininkų mokymo įstaigų ir sertifikuotų tarpininkų sąrašai. Nuo 2012 m. vyresni teisėjai ar teisėjai, pirmininkaujantys pirmos instancijos teismams, buvo paskirti kaip mediatoriai⁸².

Ispanijoje mediatorius privalo turėti oficialų universitetinį arba aukštąjį profesinį išsilavinimą, būti apsidraudęs profesinės atsakomybės draudimu, taip pat turi būti baigęs specialų mokymą mediacijos srityje, tai yra vieną ar kelis tinkamai akredituotų įstaigų rengiamus specialius kursus (į juos įtraukiami daugiau kaip 100–300 val. daugiausia praktinių užsiėmimų), po kurių galima vykdyti tarpininkavimo veiklą bet kurioje šalies teritorijos dalyje. Specialųjį mokymą tarpininkavimo srityje paprastai vykdo universitetų institutai ir profesinės asociacijos, pavyzdžiui, psichologų ar teisininkų.

Italijoje mediacijos paslaugas teikia tarpininkavimo įstaigos (viešos ar privačios), užregistruotos teisingumo ministerijos tvarkomame Tarpininkavimo įstaigų registre. Šios organizacijos suteikia mediatoriams sertifikatus. Mediatorius gali teikti mediacijos paslaugas, jei jis yra registruotas vienoje ar keliose Teisingumo ministerijos sertifikuotose mediacijos organizacijose, turinčiose sertifikatą. Pagrindiniai mediacijos mokymai trunka 50 valandų, mediatoriai turi papildomai kelti kvalifikaciją ir išklaudyti mažiausiai 18 valandų mokymus per dvejus metus. Pagal įstatymus mediatorius turi būti baigęs ne trumpesnes nei trejų metų universitetines studijas arba užsiimti profesine veikla. Be to, sertifikatą turintis mediatorius turi būti dalyvavęs ne mažiau kaip 20 mediacijos procesų kaip patyrusio mediatoriaus asistentas. Kiekviena mediacijos organizacija kartu su įstatymo reikalavimais taiko papildomus pačios organizacijos nustatytus reikalavimus mediatoriams⁸³.

Kroatijoje yra mediatorių registras, kurį tvarko Teisingumo ministerija. Asmenys, siekiantys būti įtraukti į mediatorių registrą, turi pateikti akredituotos institucijos išduotą sertifikatą, kuri patvirtina baigtus mediacijos mokymus. Asmenų praktinės ir teorinės

---

⁸²2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁸³*Ibid*

žinios yra tikrinamos egzamino metu. Akredituotos mediacijos institucijos yra nurodytos Mediacijos įstatyme arba turinčios Teisingumo ministerijos patvirtinimą, kad gali vykdyti mediacijos mokymus. Pagrindiniai mediacijos mokymai trunka 40 valandų. Mediatoriai, turintys sertifikatą, turi papildomai kelti kvalifikaciją, išklaudyti mažiausiai 20 valandų mokymus per dvejus metus⁸⁴. Kroatijoje mediacijos paslaugas taip pat gali teikti ir sertifikato neturintys mediatoriai. Kai kurias mediacijos procedūras, pavyzdžiui, santuokos nutraukimo bylose, gali vykdyti tik sertifikatą turintys mediatoriai.

Latvijos įstatymuose yra numatytas sertifikatų suteikimas mediatoriams, už kurį bus atsakinga Teisingumo ministerija. Nustatyti tam tikri reikalavimai kandidatui: asmuo turės būti nepriekaištingos reputacijos, sulaukęs 25 metus, įgijęs universitetinį išsilavinimą, taip pat užbaigęs tarpininko mokymo kursą, išlaikęs egzaminą patvirtintam tarpininkui, ir gavo pažymėjimą. Šiuo metu veikia kelios mediatorių organizacijos, kurios atstovauja mediatorių interesams ir skatina mediacijos plėtrą. Mediatorių organizacijos numato nuo 30 iki 45 valandų mediatorių mokymus. Specialius reikalavimus mediatorių mokymams Latvijoje numatoma reglamentuoti įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Įsigaliosiančiame įstatyme yra numatyta sertifikuotų mediatorių peržiūra kartą per penkerius metus⁸⁵.

Lenkijos įstatymuose mediatoriams nekeliama jokie specialūs kvalifikaciniai reikalavimai, tačiau yra kelios mediacijos organizacijos, kurios akredituoja mediatorius ir suteikia sertifikatus. Pagal Civilinio proceso kodekso 183 straipsnį⁸⁶, mediatoriumi gali būti bet koks fizinis asmuo, kurio veiksnumas neapribotas, galintis įgyvendinti viešąsias teises. Informacija apie nuolatinių mediatorių sąrašus ir mediacijos centrus perduodama apygardų teismų pirmininkams. Teisingumo ministerijos patariamoji institucija – Civilinė taryba alternatyviems ginčų sprendimo būdams – yra parengusi rekomendacijas, pagal kurias mediacijos mokymai turėtų trukti ne mažiau kaip 40 valandų. Tarpininkai patys pasirenka tarpininkavimo centrų, universitetų ir kitų įstaigų siūlomus mokymo kursus. Lenkijoje mediacijos procesą administraciniuose ginčiuose vykdo teisėjas arba teismo referendorius, paskirtas atitinkamo teismo skyriaus vadovo. Viešojo administravimo

---

⁸⁴2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf)

⁸⁵*Ibid*

⁸⁶Kodeks postępowania cywilnego. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-2014-101-u>

organas, kurio žinioje vyksta procesas, yra įpareigotas imtis veiksmų, kuriais šalys, byloje turinčios priešingų interesų, būtų skatinamos sudaryti administracinį susitarimą

2012 m. Didžiojo hercogo potvarkis, reguliuoja Liuksemburge įgaliotų teisminių mediatorių ir mediatorių šeimos bylose patvirtinimo procedūra, apibrėžti specialaus tarpininkavimo mokymo reikalavimai bei nustatyta nemokamo informavimo posėdžio organizavimo tvarka. Teisminę mediaciją ir mediaciją šeimos bylose gali vykdyti ir įgaliotas, ir neįgaliotas mediatorius. Įgaliotas mediatorius – tai teisingumo ministro šiam vaidmeniui įgaliotas fizinis asmuo Sutartinio tarpininkavimo ir tarpvalstybinio ginčo atvejais šalys gali pasirinkti neįgaliotą mediatorių. Už mediatorių patvirtinimą yra atsakingas teisingumo ministras. Kiekvienas fizinis asmuo gali prašyti patvirtinimo, tačiau jis turi vykdyti tam tikrus reikalavimus: turi būti nepriekaištingos reputacijos, turi pateikti teistumo (neteistumo) pažymą, turi būti įgijęs specialų tarpininko išsilavinimą, patvirtintą universiteto išduotu tarpininkavimo magistro diplomu arba trejų metų trukmės profesine patirtimi ir papildomais specialiais tarpininkavimo mokymais, arba tarpininko mokymais, pripažintais vienoje iš ES valstybių narių. Patvirtinimas suteikiamas neribotam laikui ⁸⁷.

Portugalijoje nėra nacionalinės tarpininkų mokymo institucijos. Mokymą organizuoja privačios įstaigos. Šiuos mokymus tvirtina Teisingumo ministerija. Jie tvirtinami tik tuomet, jei trunka nustatytą valandų skaičių, juose naudojamos tam tikra mokymo metodika ir konkreti mokymo programa, atitinkanti galiojančią teisę. Privačios tarpininkų mokymo įstaigos, rengiančios tarpininkus, kurie bus įtraukiami į Teisingumo politikos generalinio direktorato sudaromą sąrašą, turi atitikti šiuos reikalavimus. Apskritai, mokymo kursai apima 190 valandų, iš kurių 40 valandų skirti pradiniam standartiniam mediatoriaus mokymui, o likę 150 valandų - specializuoto mokymo šeimoje, darbo ar baudžiamajame tarpininkavime⁸⁸.

Prancūzijoje nėra centrinės ar vyriausybės valdžios institucijos, atsakingos už mediatoriaus profesijos reglamentavimą. Veikia atskiros asociacijos, kurių kiekviena yra nustačiusi skirtingus mediatoriaus sertifikato suteikimo reikalavimus. Vadovaujantis Civilinio proceso kodeksu⁸⁹, teismo paskirtais mediatoriais gali būti tik tie asmenys,

---

⁸⁷2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ (‘Rebooting’ the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁸⁸*Ibid*

⁸⁹Code civil Version consolidée. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>

kuriems nebuvo skirta bausmė už nusikaltimą arba jie nebuvo pripažinti neveiksniais; kurie nepažeidė garbės, sąžiningumo ar dorumo principų, dėl ko buvo skirta drausminė ar administracinė sankcija – atleidimas, nušalinimas ar atšaukimas iš pareigų, akreditacijos ar leidimo atėmimas; kurie atitinka kvalifikacijai keliamus reikalavimus, susijusius su ginču; kurie gali įrodyti, kai reikia, kad buvo tinkamai išmokyti ar turi praktikos mediacijos srityje; kurie yra nepriklausomi, kaip kad reikalaujama mediacijoje. Įstatymai nereglamentuoja mediatorių rengimo. Prancūzijoje veikia įvairūs mediatorių mokymo centrai, neretai prijungti prie teismų ir (ar) universitetų arba advokatūros. Mediatorių mokymo programos labai skiriasi savo turiniu, trukme, baigtimi ir kaina. Dauguma siūlo 40–50 valandų mokymus ir, išlaikius egzaminą arba pabaigus praktiką, specializuotus mokymus konkrečioje srityje. Šeimos teisės srityje mediatoriai turi gauti specialų šeimos mediatoriaus diplomą, kurio įgijimas reglamentuojamas specialiais teisės aktais⁹⁰

Mokymus tarpininkavimo srityje Rumunijoje rengia tik privatusis sektorius, tačiau Tarpininkavimo Taryba nustato taisykles pagrindiniam mokymui ir tęsimui profesinio išsivystymo tarpininkų, tarpininkų organizacijai į profesines asociacijas, ir tarpininkavimo praktikai. Tarpininkavimo Įstatymas nustato, kad mediatorius yra specialiai apmokytas asmuo, kuris turi būti įgaliotas Tarpininkavimo Tarybos. Kandidatas į mediatorius, turi atitikti tam tikrus reikalavimus: asmuo turi pristatyti pažymą apie savo veiksnumą, teistumo nebuvimą, darbo patirtį (turi būti bent trejų metų darbo stažas). Taip pat asmuo turi baigti mokymo kursus. Įstatymais numatyta, kad asmuo turi išklaudyti mokymo programą, kuria sudaro mažiausiai 80 mokymo valandų⁹¹. Rumunijoje pripažįstami ir kitose šalyse užbaigti mediacijos kursai, jeigu jie atitinka Tarpininkavimo Tarybos nustatytus reikalavimus. Pagal įgaliotieji tarpininkai įtraukiami į „tarpininkų sąrašą“⁹².

Slovakijos Tarpininkavimo įstatyme nurodoma, kad asmuo, siekiantis teikti mediatoriaus paslaugas, bus užregistruotas Teisingumo ministerijoje tuo atveju, jeigu įvykdys įstatymo nustatytus reikalavimus. Pagrindinis reikalavimas – baigti specialius

---

⁹⁰2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

⁹¹Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

⁹²2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

mokymus, kurie apima Slovakijos teisinę sistemą, tarpasmeninę komunikaciją, konflikto sprendimą ir elgesio taisykles. Mokymas baigiasi egzaminu Teisingumo ministerijos akredituotoje įstaigoje. Mokymo kursų apimtis – 100 valandų. Įstatymas taip pat nurodo, kad registruotas tarpininkas penkerių metų laikotarpyje dalyvautų bent dviejose seminaruose, kaip dalis tęstinio profesinio mokymo⁹³.

Vengrijoje asmeniui, pageidaujančiam būti užregistruotu mediatoriumi, keliami tam tikri reikalavimai: jis turi būti gavęs universitetinį išsilavinimą; taip pat turėti ne mažiau penkerių metų profesinės patirties; neturi turėti teistumą, o taip pat turi būti veiksnus ir nebūti kieno nors globoje. Profesiniai reikalavimai mediatoriui išdėstyti Mokomajame ir kvalifikacijos akte, priimtame 2009 m. Pagal šiuos reikalavimus asmuo turi išklaudyti 60 akademių valandų apimties teorinius kursus (konflikto teorija, psichologija, mainydami teoriją, teisėtą struktūrą, metodologiją, ir taip toliau). Taip pat pretendentai turi gauti praktinės patirties. Be to, registruoti mediatoriai turi reguliariai lankyti mokymus, kad tobulinti profesinius įgūdžius⁹⁴.

Vokietijoje nėra tam tikros tarpininko mokymo programos. Apribojimų tapti tarpininku taip pat nėra. Mediacijos įstatymo 5 straipsnyje⁹⁵ nustatyta, jog mediatorius savo atsakomybe, įgydamas tinkamą išsilavinimą ir nuolat tobulindamasis, užsitikrina tokias teorines žinias ir praktinę patirtį, kad galėtų kompetentingai tarpininkauti ginčo šalims. Įstatyme nustatyta, kokias temas turi apimti mokymas, kad tarpininkas įgytų reikiamų žinių, įgūdžių ir susipažintų su atitinkamais metodais. Kiekvienas šiuos reikalavimus atitinkantis asmuo gali tapti tarpininku. Minimalus tarpininko amžius arba išsilavinimo lygis (pvz., būtinos universitetinės studijos), nenustatytas. Keletas privačių mediatorių susivienijimų yra nustatę savus išsilavinimo standartus, daugelis yra sudarę susitarimus dėl standartų tarpusavio pripažinimo. Paprastai šie susivienijimai reikalauja išklaudyti ne trumpesnę kaip 200 valandų kursą ir išduoda liudijimus apie įgytą jų reikalavimus atitinkantį išsilavinimą. Be to, mediatoriaus išsilavinimą galima įgyti kituose profesiniuose susivienijimuose ir švietimo institucijose, pavyzdžiui,

---

⁹³2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf)

⁹⁴*Ibid*

⁹⁵Mediationsgesetz mit Stand. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediation.de/mediation/mediationsgesetz>

universitetuose (suteikiamas akademinis magistro laipsnis). Taikinimo teisėjai taip pat paprastai būna išklause specialius mokymus, kad galėtų deramai atlikti savo funkciją⁹⁶.

Apibendrinant aukščiau pateiktą informaciją, galima teigti, kad ES valstybėse vyrauja labai įvairi mediatorių rengimo ir akreditavimo praktika. Kaip pavyzdys galima būtų paminėti mediatorių išsilavinimą. Kai kurios valstybės reikalauja, kad mediatorius turėtų ginčo dalyką atitinkanti išsilavinimą (pavyzdžiui, teisininko, psichologo ir kt.). Kita grupė valstybių leidžia sprendžiant ginčą talkinti asmenims neatsižvelgus į jų turimą išsilavinimą (prie pastarųjų priskirtina ir Lietuva). Dalis valstybių narių išvis neturi kokių nors minimalių kvalifikacijos reikalavimų mediatoriams (pavyzdžiui Vokietija, Portugalija). Taip pat labai skirtingi reikalavimai dėl mediatorių mokymo programų apimties ir šiuo klausimu Lietuvoje yra numatytas vienas iš mažiausių privalomų valandų kiekis. Taip pat Lietuvoje nereglamentuojamas tolimesnis mokymasis ir kvalifikacijos kėlimas, tuo tarpu daugelyje valstybių reikalaujama, kad akredituotas mediatorius nuolat keltų kvalifikaciją. Daugelyje valstybių, asmuo, siekiantis tapti mediatoriumi, privalo ne tik išklausti mokymus, tačiau ir išlaikyti egzaminą (kiek teorinį, tiek praktinį). Lietuvoje tokio reikalavimo nėra. Kai kuriose valstybėse (pavyzdžiui, Švedijoje, Slovėnijoje, Ispanijoje) nėra įstatymais reglamentuotos sertifikatų suteikimo mediatoriams sistemos, ypač kalbant apie neteisminę mediaciją, taip pat nėra mediatorių registro ar sąrašo. Kitose valstybėse (pavyzdžiui, Šveicarijoje) sertifikatus mediatoriams suteikia privačios institucijos ir tai nėra reglamentuota teisės aktais.

2.2.2.3. Mediacijos paslaugų finansavimas

Apžvelgus ES valstybių narių mediacijos procedūros reglamentavimą ir taikymo praktiką, darytina išvada, kad šiuo metu tik Lietuvoje teisminės mediacijos paslauga teikiama visiškai nemokama be jokių papildomų išlųgų ir sąlygų. Panaši situacija yra ir Ispanijoje, išskyrus Katalonijos sritį, kur mediacijos procedūros kaina nustatyta asmenims, kuriems neteikiama nemokama teisinė pagalba.

Visose kitose ES valstybėse narėse mediacijos paslauga yra mokama. Kai kuriose valstybėse mediatoriui ir ginčo šalims paliekama visiška laisve susitarti dėl

---

⁹⁶2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

mokesčio už mediacijos paslaugas. Tokia praktika taikoma Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Kroatijoje, Latvijoje, Prancūzijoje, Švedijoje bei Vengrijoje.

Dalis valstybių numato, kad mediacijai apmokėti gali būti teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba. Tačiau daugelyje atvejų, tokia valstybės pagalba teikiama tik tam tikrose bylose arba esant tam tikroms sąlygoms. Pavyzdžiui, Airijoje tam tikrais atvejais Šeimos tarpininkavimo tarnyba ir Lygių galimybių teismas gali teikti nemokamą paslaugą. Austrijoje ir Belgijoje šeimos mediacijos dalį mokesčio ar visą mokesčių, atsižvelgiant į šalių darbo užmokesčio dydį, vaikų skaičių, gali finansuoti valstybė. Reikia pastebėti, kad Vokietija yra vienintelė ES valstybė narė, kurioje mediacijos paslaugos nėra finansuojamos valstybės – nei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos forma, nei kitokiu būdu. Taip pat Vokietijoje, kaip Belgijoje ir Latvijoje mokesčiai už mediacijos paslaugas išvis nereguliuojamas jokiais teisės aktais. Šiose valstybėse tam tikrus mediacijos mokesčius gali reguliuoti patys paslaugų teikėjai.

Toliau trumpai pateikiama informaciją apie mediacijos paslaugų finansavimo praktika aukščiau nepaminėtose ES valstybėje narėse.

Čekijos Respublikoje tuomet, kai teismas sustabdo civilinės bylos nagrinėjimą ir liepia šalims surengti pradinį susitikimą su tarpininku, pirmosios tarpininkavimo susitikimo valandos yra mokamos, taikant įkainius, nustatytus teisės aktais, ir ši suma padalijama šalims po lygiai (jei šalys yra atleistos nuo teismo mokesčių, sumą apmoka valstybė). Jei tarpininkavimas trunka ilgiau nei tris valandas, tolesnes išlaidas abi šalys dengia vienodai iki tos sumos, dėl kurios susitarė tarpininkas ir tarpininkavimo (t. y. teismo bylos) šalys. Lygtinės baudmės laikotarpio programų ir tarpininkavimo tarnybos teikiamos tarpininkavimo paslaugos yra nemokamos⁹⁷.

Estijoje mediacijos mokesčiai priklauso nuo mediatoriaus ir ginčo šalių tarpusavio susitarimo. Mediacijos išlaidas šalys dengia vienodomis dalimis. Jei teismas nusprendžia, kad ginčui išspręsti būtina pasitelkti mediatorių, finansiškai silpnesnė šalis gali prašyti teisinės pagalbos išlaidoms padengti. Teisingumo kancleriui mokesčiai už mediaciją nemokamas. Valstybės taikintojas kolektyvinius darbo ginčus taip pat sprendžia nemokamai. Mediacijos mokesčiai yra nustatyti draudimo atveju, jį sudaro pagrindinis 50 eurų mokesčiai. Jei nepasiekiamas taikus susitarimas, mokama tik 50 procentų nustatyto mediacijos mokesčio⁹⁸.

Graikijoje mediatoriai gauna valandinį atlygį daugiausia už 24 valandas, įskaitant pasiruošimo tarpininkavimo procesui laiką. Ginčo šalys ir tarpininkas gali

---

⁹⁷Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

⁹⁸*Ibid*

susitarti dėl kitokio atsiskaitymo būdo. Jei nesusitarė kitaip, atlygį tarpininkui šalys moka po lygiai⁹⁹.

Italijoje mokesčiai už mediacijos paslaugas yra reguliuojami Teisingumo ministerijos. Teisingumo ministerija yra nustačiusi galimus maksimalius mokesčių už mediacijos paslaugas dydžius, kurie nustatomi pagal ginčo vertę. Jei mediacija yra privaloma arba tais atvejais, kai į mediaciją šalis nukreipia teisėjas, gali būti teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba.

Kipre nėra nustatytos tarpininkavimo kainos. Daugiausia ji priklauso nuo bylos sudėtingumo ir tarpininko autoriteto.

Kroatijoje jeigu dėl paslaugų apmokėjimo nėra pasiekiamas, mokestis gali būti nustatomas atsižvelgiant į ginčo vertę. Ginčiuose, kuriuose negalima nustatyti ginčo piniginės vertės, mediacijos mokestis paprastai yra apie 130 eurų. Mediacijos, kaip vieno iš taikaus ginčų sprendimo būdų, paslaugoms apmokėti gali būti teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba.

Lenkijoje baudžiamosiose bylose ir bylose, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, mediacijos išlaidos padengiamos iš valstybės išdo lėšų. Kitų bylų atvejais paprastai dėl atlyginimo susitaria tarpininkas ir bylos šalys. Mediacijos išlaidas civiliniais klausimais padengia bylos šalys. Paprastai kiekviena šalis padengia pusę išlaidų, išskyrus atvejus, kai jos susitaria kitaip.

Maltoje mediacija šeimos bylos atveju šalys gali laisvai pasirinkti tarpininką (iš akredituotų tarpininkų sąrašo) ir pačios padengti tarpininkavimo išlaidas, tačiau teismo kancleris gali paskirti vieną iš tarpininkų rotacijos pagrindu iš Tarpininkavimo centro pateikto tarpininkų sąrašo. Antruoju atveju išlaidas padengia teismas.

Nyderlanduose mediacija sprendžiant ginčus civilinėse bylose yra mokama. Išlaidos priklauso nuo bylos rūšies. Jei ginčo šalys turi pakankamai lėšų, jos privalo pačios padengti mediacijos išlaidas. Kad būtų galima pasinaudoti valstybės finansuojamo advokato ar mediatoriaus pagalba, taikomos pajamų ribos. Be šių finansinių apribojimų, teisinė pagalba neskiriama ir toms šalims, kurių turtas viršija tam tikrą vertę. Jei šalių lėšos yra mažesnės nei nustatyta riba, valstybė bendrai padengs advokato ar mediatoriaus išlaidas. Tačiau valstybė nemoka visos sumos. Kiekviena šalis privalo prisidėti finansiškai. Be šios finansinės pagalbos, asmenims, turintiems mažas finansines galimybes, taikomas vadinamasis skatinimo mokestis. Šis mokestis taikomas visiems

---

⁹⁹Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

asmenims, kuriuos teismas nukreipia pas mediatorių ir nėra susijęs su šalių finansiniu pajėgumu. Tai tam tikra (dalinė) kompensacija už teismui jau sumokėtą mokestį¹⁰⁰.

Portugalijoje mokestis neimamas, jeigu mediaciją šeimos ginčams spręsti teismas nusprendžia pasitelkti pagal Įstatymo dėl vaikų globos. Visais kitais atvejais mokesčiai mokami, nebent suteikiama teisinė pagalba. Jei mediacija vyksta šalių iniciatyva, kiekvienos šalies išlaidos priklauso nuo ginčo objekto. Jei kuri nors šalis negali susimokėti su mediacija susijusių išlaidų, ji gali prašyti teisinės pagalbos ir gauti kompetentingos institucijos leidimą jų nemokėti.

Rumunijoje tam tikrose bylose valstybė padengia mediacijos išlaidas (pavyzdžiui šeimos bylose). Kitais atvejais, valstybė apmoka pirmas trys mediatoriaus darbo valandas.

Slovėnijoje ginčiuose, kylančiuose iš tėvų ir vaikų santykių, ir darbo teisės ginčiuose dėl darbo sutarties nutraukimo šalims teisminės mediacijos paslaugos yra nemokamos. Visuose kituose ginčiuose, išskyrus komercinius ginčus, teismas padengia tarpininko užmokestį už pirmąsias tris mediacijos valandas.

Suomijoje mediatorius ir šalys gali laisvai susitarti dėl mokesčio už mediacijos paslaugas, tačiau jis yra reguliuojamas teisminės mediacijos atveju. Teisminės mediacijos atveju šalys turi mokėti nustatytą 113 eurų mokestį už prašymo nagrinėjimą, tačiau už teisėjo – mediatoriaus paslaugas mokėti nereikia, kadangi tokios paslaugos yra teikiamos kaip viešosios paslaugos. Valstybės garantuojama teisinė pagalba nėra teikiama neteisminės mediacijos atveju, tačiau gali būti teikiama, kai taikoma teisminė mediacija¹⁰¹.

Apibendrinat pastebėtina, kad tik kelios ES valstybės narės, tarp jų ir Lietuva, teisminės mediacijos paslauga teikia visiškai nemokama. Daugelyje ES valstybių narių mediacijos paslauga yra apmokama ir šalis su mediatoriumi gali laisvai susitarti dėl mokesčio už mediacijos paslaugas. Mokestis už mediacijos paslaugas kai kuriose valstybėse yra reguliuojamas teisminės mediacijos atveju arba tais atvejais, kai šalys ir mediatorius nesusitaria dėl paslaugų apmokėjimo, arba tam tikros teisenos bylose, kai mediacijos paslaugas apmoka valstybė.

2.2.2.4. Mediacijos metu priimto susitarimo vykdymas

---

¹⁰⁰Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do

¹⁰¹2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ (‘Rebooting’ the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

Lietuvoje mediacijos metu sudarytai taikos sutarčiai taikomi Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse ir kituose įstatymuose nustatyti reikalavimai. Ši sutartis ginčo šalims turi įstatymo galią. Kuomet ginčas, kuris sprendžiamas mediacijos būdu, nėra tuo pačiu metu nagrinėjamas teisme, ginčo šalių bendru prašymu arba vienos iš ginčo šalių prašymu, kai yra gautas kitos ginčo šalies rašytinis sutikimas, taikos sutartis gali būti pateikta teismui. Įsiteisėjusia teismo nutartimi patvirtinta taikos sutartis ginčo šalims įgyja galutinio teismo sprendimo galią ir gali būti vykdoma priverstinai¹⁰².

Kadangi visose valstybėse narėse (išskyrus Daniją) galioja minėta Direktyva 2008/52/EB, kuri nustato bendrus valstybėms narėms mediacijos reguliavimo civilinėse ir komercinėse bylose pagrindus, todėl šiuo analizuojamu atveju ES valstybės narės pasirinkusios tokį patį reguliavimą dėl taikinimo sutarties vykdymo.

Tačiau dalis valstybių tam tikrais atvejais numato galimybę, kad po mediacijos priimtą susitarimą notarinio aktu įtvirtintų notaras (Austrija, Ispanija, Vokietija, Nyderlandai, Slovėnija, Čekijos Respublika, Belgija, Estija, Vengrija, Slovakija). Portugalijoje susitarimas gali būti arba patvirtintas teisėjo, arba taip pat gali būti automatiškai vykdomas, jeigu atitinka tam tikras įstatymo reglamentuotas sąlygas (pavyzdžiui, įstatymas nereikalauja teismo patvirtinimo tam tikros rūšies ginčiuose, arba mediacija buvo vykdoma pagal įstatymą ir neprieštarauja teisei)¹⁰³.

---

¹⁰²Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. *Valstybės žinios* 2008 Nr. 87-346

¹⁰³2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Mediacija yra struktūrinis procesas, kai dvi ar daugiau ginčo šalių savanoriškai stengiasi išspręsti tarp jų kilusį konfliktą padedant mediatoriui. Skatinant mediacijos naudojimą bei užtikrinti, kad šalys naudojančios šią taikinimo procedūrą būtų tikros dėl iš anksto žinomos tvarkos, kiek pasaulinių, tiek ES lygmeniu yra priimti eilė teisės aktų, reglamentuojančių mediacijos procesus. Mediacija skirstoma į teisminę ir neteisminę. Jeigu šalys, norinčios pasinaudoti mediacija reikia kreiptis į teismą, tai tokiu atveju bus teismine mediacija.
2. Teisminė mediacija paprastai taikoma visiems civiliniams santykiams bei vyksta civilinio proceso ribose, jos metu priimta taikos sutartis teisinė galia atitinka teismo sprendimo galią ir mediatorius turi teisę valdyti mediacijos procesą. Su tam tikromis išimtimis teisminė mediacija nėra privaloma šalims. Lietuvoje plėtojama teisminė mediacija, jos metu priimta taikos sutartis, patvirtinta teismo nutartimi, atitinka teismo sprendimo teisinę galią.
3. Mediacijos plėtrai itin svarbus mediatorių paruošimas. Daugelyje ES valstybių narių yra reglamentuojami kiek reikalavimus asmenims, siekiantiems mediatoriaus statuso, tiek ir reikalavimai mokymosi programos, jų trukmė ir tolesnis mediatoriaus kvalifikacijos kėlimas. Lietuvoje teismo mediatoriaus statusą asmeniui suteikia Teisminės mediacijos komisija tuo atveju, kuomet kandidatas atitinka įstatymo leidėjo įvardintus reikalavimus.
4. Remiantis kitų šalių praktika gyvendinant priemones, skatinančias mediacijos plėtrą siūlytina įtvirtinti advokatams privalomą reikalavimą informuoti savo klientus raštu apie galimybę ginčą spręsti teismine mediacija su pasiūlymu pasinaudoti šia taikinamąja procedūra. Taip pat įpareigoti Lietuvos Respublikos teismų atsakingus asmenis, siunčiant atsakovui ir tretiesiems asmenims pareikšto ieškinio ir jo priedų kopijas, pridėti informacinį pranešimą apie galimybę ginčą spręsti teisiniu taikinamuoju tarpininkavimu su siūlymu šalims šia galimybe pasinaudoti.
5. Asmenims, siekiantiems būti įrašytiems į mediatorių sąrašą, siūlytina pakeisti šiuo metu keliamus reikalavimus: turi būti ženkliai padidintas mokymų mediacijos tema minimalus valandų skaičius, taip pat papildyti reikalavimu išlaikyti specialų kvalifikacinį egzaminą. Siekiant užtikrinti mediacijos paslaugų kokybę, registruoti mediatoriai turėtų nuolat kelti kvalifikaciją, įtvirtinant įstatymuose minimalų privalomai išklaudyti papildomų mokymų valandų kiekį. Tai turėtų būti

periodiškai tikrinama, mediatoriui pristatant dokumentus, įrodančius kvalifikacijos kėlimą.

6. Siekiant mažinti teismų darbo krūvį, prieš kreipiantis į teismą su ieškiniu, siūlytina nustatyti privalomą tam tikrų kategorijų civilinių ginčų mediaciją (pavyzdžiui, ginčiuose dėl nedidelių sumų).
7. Siūlytina civilinėse bylose suteikti teisę teismui, vadovaujantis įstatymuose įtvirtintais principais ir kriterijais, nukreipti šalis spręsti ginčą privalomosios teisminės mediacijos būdu, kai yra taikaus ginčo sprendimo tikimybė.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. *Valstybės žinios* 2008 Nr. 87-346.
2. 2007 m. sausio 29 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-53 5(7.12) „Dėl Teismų tarybos 2005 m. gegužės 20d. Nr. 13P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto“ pakeitimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://old.teismai.lt/lt/teismusavivalda/nutarimai/?archyve=1&type=0&from=1840>
3. 2011 m. balandžio 29 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-53 (7.1.2) „Dėl Teismų tarybos 2005 m. gegužės 20d. Nr. 13P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto“ pakeitimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://old.teismai.lt/lt/teismusavivalda/nutarimai/?archyve=1&type=0&from=940>
4. 2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-122-(7.1.2) „Dėl teisminės mediacijos taisyklių patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>
5. 2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-123-(7.1.2) „Dėl teisminės mediacijos komisijos nuostatų patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>
6. 2014 m. rugsėjo 26 d. Teismų Tarybos nutarimas Nr. 13P-124 (7.1.2) „Dėl teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: www.teismai.lt
7. 2015 m. rugsėjo 17 d. Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro įsakymas Nr. 1R-268 „Dėl taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtros koncepcijos patvirtinimo“. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 14 d.] Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1de59bf05d7211e5beff92bd32ec99a1?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=3ce8d270-b3bb-4919-871e26cba9a46edb>

Tarptautinės teisės aktai

1. 2002 m. lapkričio 19d. Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisijos (Uncitral) taikinimo procedūros taisyklės. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 26]. Prieiga per internetą: <http://www.uncitral.org>.
2. 2012 m. Jungtinių Tautų Efektyvios mediacijos vadovas (United Nations Guidance for Effective Mediation), 2012 [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 26]. <<http://www.un.org/wcm/webdav/site/undpa/shared/undpa/pdf/UN%20Guidance%20for%20Effective%20Mediation.pdf>.

Europos Sąjungos teisės aktai

1. 2002 m. balandžio 19 d. Europos Komisijos „Žalioji knyga“ dėl alternatyvių ginčų sprendimo būdų civilinėse ir komercinėse bylose. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 15 d.] Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/green-papers/index_lt.htm.
2. 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva Nr. 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. OL, 2008. L136. psl.3-8.
3. Europos mediatorių elgesio kodeksas. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. lapkričio 26 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_lt.pdf

Užsienio valstybių teisės aktai

1. Uniform Mediation Act. Drafted by the National Conference of commissioners on uniform state laws, 2001. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediate.com/articles/umafinalstyled.cfm>.
2. Uniform Mediation Act. Drafted by the National Conference of commissioners on uniform state laws, 2001. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediate.com/articles/umafinalstyled.cfm>.
3. National Standards for Court-Connected Mediation Programs. Center for Disputes Settlement, The Institute of Judicial Administration. Washington. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://courtdr.org/files/NationalStandardsADR.pdf>.

4. Předpis č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád Československé republiky. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>.
5. Draft General Scheme of Mediation Bill 2012, [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 14 d.] Prieiga per internetą: iustice.ie/en/JELR/MedBillGSFinal.pdf/Files/MedBillGSFinal.pdf
6. Verordnung des Bundesministers für Justiz über die Ausbildung zum eingetragenen Mediator BGBl. II Nr. 47/2004. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003180>.
7. Bundesgesetz über bestimmte Aspekte der grenzüberschreitenden Mediation in Zivil- und Handelssachen in der Europäischen Union, EU-Mediations-Gesetz BGBl. I Nr. 21/2011. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007234&ShowPrintPreview=True>.
8. България Закона за медиацията, Обн. ДВ. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://lex.bg/laws/ldoc/2135496713>.
9. Tsiviilkohtumenetluse seadustik. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13261659>.
10. Ley 5/2012 de 6 de julio de mediación en asuntos civiles y mercantiles. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2012-9112.
11. Il testo aggiornato del D.Lgs. 28/2010, Pubblicato il 21/09/2013 , aggiornato il [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.altalex.com/documents/leggi/2013/11/04/mediazione-civile-il-testo-aggiornato-del-d-lgs-28-2010>.
12. Zakon o mirenju. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.zakon.hr/z/169/Zakon-o-mirenju>.
13. Mediācijas likums. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://likumi.lv/ta/id/266615>.
14. Kodeks postępowania cywilnego. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-2014-101-u>.
15. Att dwar il-Medjazzjoni tal-2004 ta' Malta. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://ejustice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-mt-mt.do?init=true&member=1

16. Casa Civil Subchefia para Assuntos Jurkdicos. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/Ato2015-2018/2015/Lei/L13140.htm.
17. Legea 192/2006 actualizata privind medierea si organizarea profesiei de mediator. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_mediere_profesia mediator_192_2006.php.
18. Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediacija.si/mediacija>.
19. НАРЕДБА № 2 ОТ 15 МАРТ 2007 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: www.bgmediation.com.
20. Předpis č. 202/2012 Sb.Zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-202>.
21. Code civil Version consolidée. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>.
22. Mediationsgesetz mit Stand. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mediation.de/mediation/mediationsgesetz>.

Specialioji literatūra

1. KAMINSKIENĖ, Natalija. *Alternatyvus civilinių ginčų sprendimas*. Vilnius: Registrų centras, 2011.
2. KAMINSKIENĖ, N. *et.al.. Mediacija*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas.
3. MILAŠIUS, T. Mediacija kaip alternatyvus ginčų sprendimo būdas. *Teisė*, 2007.
4. Vėbraitė, V. Šalių sutaikymas civiliniame procese. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai: Teisė(01 S). Vilnius, 2009.
5. Spenser, D, Brogan, M. *Mediation law and practice*. New York: Cambridge University Press.

Travaux préparatoires

1. Lietuvos respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymo projektas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]

Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/941e41c0fb0411e5bf4ee4a6d3cdb874?jfwid=-sxzzl71ev>

Kiti šaltiniai:

1. Statistika pagal nacionalinės teismų administracijos informaciją. [interaktyvus; žiūrėta 2015 m. spalio 14 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>
2. 2016 m. kovo 2d. Teisminės mediacijos komisijos 2015 m. veiklos ataskaita Nr.3R-476. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. kovo 31 d.] Prieiga per internetą: <http://www.teismai.lt/>.
3. Europos e. teisingumo portalas. [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-en.do.
4. 2014 m. sausio 15 d. Europos parlamento Teisės komiteto studija „Tarpininkavimo direktyvos „Perkrovimas“: Riboto taikymo poveikio įvertinimas ir priemonių skatinti mediacijos taikymą ES pasiūlymas“ ('Rebooting' the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU). [interaktyvus; žiūrėta 2016 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET\(2014\)493042_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493042/IPOL-JURI_ET(2014)493042_EN.pdf).

SANTRAUKA

Įvairiose pasaulio valstybėse žmonės aktyviai naudojami taikaus ginčo sureguliuavimo procedūromis, ko rezultatas yra rečiau kreipiamasi į teismą. Nors Lietuvoje jau nuo 2005 metų yra įgyvendinamas teisminės mediacijos projektas, ši taikinimo procedūra šiai dienai vis dar nesulaukia didelio populiarumo ir sunkiai skinasi kelią Lietuvos teisinėje sistemoje. Apie tai byloja ir Nacionalinės teismų administracijos statistika: 2015 m. iš daugiau negu 200 tūkstančių bylų tik 123 civilinės bylos buvo perduotos spręsti mediacijos būdu.

Atsižvelgiant į tokią padėtį, siekiant užtikrinti tolimesnę mediacijos populiarinimą, yra tikslinga pasinaudoti užsienio valstybių patirtimi, diegiant ir taikant šią taikinimo procedūrą. Šiame magistriniame darbe autorius lygino mediacijos projektus Lietuvoje ir užsienio valstybėse. Pagrindinis dėmesys buvo skiriamas Europos Sąjungos valstybių narių teisėkūros apžvalgai, atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos valstybėse narėse galioja Direktyva, kuri nustato bendrus valstybėms narėms mediacijos reguliavimo civilinėse ir komercinėse bylose pagrindus, taigi mediacijos teisinio reguliavimo pagrindai šiose valstybėse yra panašūs.

Atliekant Europos Sąjungos valstybių narių mediacijos projektų analizę buvo surinkta ir apibendrinta informacija apie: mediacijos teisinį reglamentavimą; apie mediatoriams keliamus kvalifikacinius reikalavimus bei mediatorių rengimo organizavimą; apie mediacijos finansavimą ir apie mediacijos metu priimto susitarimo vykdymą.

SUMMARY

People in various countries of the world are actively using the procedures of peaceful dispute resolution. This results in fewer applications to court. Although, since 2005 the law mediation project is being executed in Lithuania, this procedure of coming to agreement is not highly popular and is struggling to gain recognition in the legal system of Lithuania. The statistics of the National Court Administration illustrate this: in 2015 only 123 civil cases out of 200,000 were redirected to be resolved using the method of mediation.

Taking this position into consideration and aiming at increasing the popularity of mediation it is purposeful to use the practices of foreign countries for implementation and execution of this procedure. The author is comparing the mediation projects in Lithuania with the ones in foreign countries in this master's dissertation. The main focus is on the review of the European Union country law creation. A directive which defines the general foundation to the countries members for mediation regulation in civil and commercial cases is valid in the EU countries. Thus, the basic of mediation law regulation in these countries is similar.

After conducting the analysis of the European Union state member projects summarizing information has been collected relating to: legal regulation of mediation; qualification requirements to mediators as well as mediation training coordination; financing of mediation and the execution of the decision made at the time of mediation.